

מהודות 'קדן טללי ברכה'

שנה ח' (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• תזריע •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

יד | מסירות נפש
יסוד לכל השגות בני ישראל
מילתא דפליאה - מילתא חדתא

יב | כבוד הבריות
נצוץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

זא | המתקת הדינים ב'ליל הסדר'
אשר בו 'לילה כיום יאיר'
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

אמרי חיים | המתקת הדינים ב'ליל הסדר' אשר בו 'לילה פיוס יאיר' א
 בית ישראל | רמז ענין הגאולה העתידה בחידוש ניסן | חזקת האמונה א
 לקוטי שיחות | איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת
 זכר ב
 לקוטי תורה | באור הטעם שהמילה דוחה שבת ב
 פתוחי חותם | 'שאת' רמז לגאולה והתנשאות, 'בשרו' רמז לשפלות האדם . ג
 מגן דוד | פאשר יש בעולם התעוררות הדינים חס ושלום יש לכל אחד לחשש
 שמעשיו גרמו ולשוב בתשובה ג
 פתוחי חותם | רמז הקפדנות והפעס במראות הנגעים | קפדנות מביאה לידי
 פעס ג
 באר משה | רק על ידי ענוה ושפלות אפשר לשמר הפה והלשון ד
 זקרון קדוש | תוכחת מוסר להפיר בקסרונותיו ולחפש הדרכים לתקן מעשיו ד
 פתוחי חותם | העושה תשובה ותקון כראוי מוסיפים לו טהרה וקדשה . . . ה
 מאור ושמשי | מדרגות בהתלהבות וחסקיות בעבודת ה' ה
 קדשת לוי | התלהבות לב האדם בהתבוננותו שפחת השי"ת בעבודתו יתר על
 כל המלאכים ה
 דברי ישראל | תורה ותפלה בהתלהבות גורמים הארה לאדם ה
 אהל ישכר | אפלו מצוה קלה פנשיקות תפליו ומזוזה גורמת ברכה ה
 בת עין | כל סוגי היסורים בגשמיות וברוחניות הם לטובת האדם ה
 נעם אלימלך | יש להתגבר על חמום היצר ולהביאו לקדשה ה
 רסיסי לילה | קריתת ברית למעלה מהשכל והדעת להיות נאמן לבוורא יתברך ה
 אמרי אמת | ענין המילה היא עבודת חיים ה
 נעם מגדים | בחידוש ניסן קל לקנות הקדשה ו

אמרי יהושע | חשבון הנפש הראוי בימי ניסן ו
 נעם אלימלך | התעלות בהבנת עבודת ה' ואלקותו בכל יום ויום יותר ויותר ו
 בת עין | גם בצרכים ההכרחיים תהיה פונתו רק לרצון השם יתברך ו
 מאור ושמשי | יש לזכר הנפש ולשמור האיברים מכל סוג פגם שהוא ו
 דגל מחנה אפרים | גדולי וצדיקי הדור יכולים לטהר הנשמות מזמהמת
 העברות ו

אוצרות גאוני הדורות

רבי יונה אבן דנאן זצ"ל | גם הנולד לשבעה נמול לשמונה ו
 חתן סופר | שלש סבות לדבורי לשון הרע ו
 בני יוסף | סבת הצרעת כדי שיבוא אל הכהן לשמע דברי כבושין ו
 כלי כסף | תחלה לוקה אדם בממונו ורק אחר כך בגופו ז
 מקרא מפרש | פיון שלא פשה הנגע נחשב כאלו פשה ז
 ים של יהודה | ענש המבטל סעודה אחת בשבת ח
 צרור המור | המקנים שלש סעודות בשבת זוכה להתענג בגן עדן המתחנן
 והעליון ח
 עמק הלכה | על ידי ענג שבת נצולים מהנגעים ח
 תכלת מרדכי | בכח הענג שבת מתהפך הנגע לענג ח
 קרבן עני | הנזק לקנים שלש סעודות בשבת נשמר מכל נגע ח
 זרע יעקב | המקמץ ממונו מלענג את השבת מתהפך מענג לנגע ט
 זרע יעקב | על ידי ענג שבת נצל מנגעים ומקאובים ט
 ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב
 זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד יד

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת תזריע

פרשת תזריע כהכנה לחג הפסח

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
המתקת הדינים בליל הסדר אשר בו
לילה כיום יאיר
דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע
וכו' כתיב יר ד' נשמת אדם (משלי
כ טו), אפשר לפרש שמרמז על המתקת
הדינים בליל הסדר שהוא ליל שמורים,
לקדש המעורר לשמרו מן המזיקין, אשר
לילה פיוס יאיר.

מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה
- האירו הלילה מחשכת הצרות והמזיקין
זוהו שיהיו מספרים ביציאת מצרים כל
אותו הלילה - הנהירו והבהירו ענני
לצאת מן המצרים ומזיקין בלילה - עד
שיתהנה אור בקר להאיר חשכת הלילה.

מצה ר"ת מיכל צרה הצילנו | נשמת
בגימטריא בור סיד שאינו מאבד טפה
זוהו משיגים באכילת מצה נוסריקון
מכל צרה הצילנו - להנצל מן
המצרים, ועל ידי אמירת נשמת אחר אכילת
מצה, נשמת עולה בו"ר סי"ד שאינו
מאבד טפה רומז לקדשת צדיק יסוד
עולם כדאיתא בספרים הקדושים, ואז
מתלהט נר ד' ומבטל העור משכא דחויא,
נ"ר ד' גימטריא עו"ר, זה כנגד זה.

נר ה' נשמת אדם רמז להתלהבות ואמירת
נשמת בליל הסדר שעל ידו ממתיקין
הדינים

זוהו יר ד' מתלהב על ידי נשמת אדם,
אצל הסדר שאוכלים מצה ושותין
ד' כוסות המרמז בתבת אד"ם א"מ נוסריקון
אכילת מצה ואות ד' שבאמצע רומז לד'
כוסות, ואומרים אחר כך נשמת, אז
מתקדשים וממתיקין הדינים.

הרמז להג"ל בפסוקי הפרשה
דבר אל בני ישראל גימטריא יל"ד
שעשועיים, הקדוש ברוך הוא
מבקש מבני ישראל שתראו שהלכה תהא
שעשועיים, דבר אל בני ישראל לאמר

עולה מספר נ"ר ד' נשמת אד"ם, אז
בסדר ליל פסח מסגל לקדשה זו.

אשה היא סטרא דדין נוקבא,
והמתקתה על ידי נוסריקון
א"ם ה'בנים שמחה רומז לפס"ח גימטריא
א"ם הבנים, תזריע גימטריא סד"ר
מצ"ה אפיקומ"ן עם הכולל, אז וילכה
זכר הדינים בעצמן מולידיהם המלצה
לתקדש ולתקמים.

אם רק וטמאה שבעת ימים הרומז לקדשת
היסוד, טמ"א נוסריקון אינו מאבד
ט"פה כדאיתא בספרים הקדושים (פרוש הפסוק
מי יפן טהור מטמא), שבעת ימים שתהא שבע
על ידי מרעיבו.

זוהו משיגים בשבעת מי הפסח וישלם
שם הנה שנתפלג רק על ידי טמאת
עמלק, ד' פעמים ימ"ם גימטריא רפאנו"ו
ד' ונרפ"א, לרפאות לנו ד' להשלימו
כדאיתא בספרים הקדושים.

כימ"י גימטריא יסוד, נד"ת מספר חות"ם,
נד"ת דות"ה תטמ"א עם הג' תבות
גימטריא קד"ש עצמ"ך במופת"ר ל"ך, אם
תקדש החותם גם במפת"ר לך ישלם השם
וקבא ויגאלנו:

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

רמז ענין הגאולה העתידה בחוש ניסן |
חזוק האמונה

בניסן הרמז על הגאולה העתידה ויש
להתחזק בו, והעקר בענין האמונה,
כמו שהיה אז ויאמן העם (שמות ד לא)
ואחר כך ויאמינו בד' (שם יד לא), וזאת
נצרך חזוק בדורות האחרונים.

כלו הפך לכן טהור הוא רמז לימי ניסן

ואיתא בגמרא (סנהדרין צז.) אין בן דוד
בא עד שיתהפך כל המלכות
למינות, אמר רבא מאי קרא כלו הפך
לכן טהור הוא. וזה הרמז מפרשה הזו
בימי ניסן מפסוק הזה.

קדם הגאולה גם גדולים וטובים יצטרכו
לחזוק | חזוקם מועיל לשאר העם

ואמר כבוד קדשת אבי אדוני ו"ל, שמקדם
הגאולה יהיה חשכות מראשו ועד
רגליו (*בפסוק הזה) שגם הגדולים יהיו צריכין
חזוק באמונה, וכאשר תתקוו הגדולים
משכו אחריהם גם שאר העם.

זוהו הרמז (מכות כד.) בא חבוקק והעמידן
כו' צדיק באמונתו יחיה' (חבוקק ב
ד) ויכולים לקרות יחיה שיהיה את האחרים
גם כן. ויהפכו כלם ללבן ויקים אם יהיו
חטאיכם פשנים פשגל ללבינו' (ישעיה א יח)
בעקבתא דמשיחא.

הרוצה לקדש עצמו ולשוב בתשובה יש
לו סיוע

ואיתא במדרש אחר וקדם צרתני
ותשת עלי כפך' (תהלים קלט
ה), אחר וקדם הרמז על חטא אדם
הראשון, הסתרות, וגם בדורות האחרונים
יש הסתרות, ותשת עלי כפך הרמז על
'אתה נותן יד לפושעים' (תפילת נעילה), שאם
האדם רוצה לקדש עצמו ולשוב אל ד'
יש לו הסיוע מהשם ותברך היד הזאת
ותשת עלי כפך'.

רמז סמיכות הפרשה הקודמת לפרשתנו

זוהו הרמז בענין הקדשה והתקדשותם
והייתם קדשים פי קדוש אני' (יא
מד) בסוף הפרשה הקודמת ואחר כך יציבת
אדם - להתקדש בימי הנעורים וביום
השמיני ימול, אשר קדש יד מבוטן,
וזוהו הרמז לימים האלו בהתחדשות השנה
בניסן.

הרמז כהכנסת בהונות המצרע

ונרמז בפרשת נגעים, דאיתא למצרע
התירו להכניס ידיו למתן בהונות,
אף זה הרמז הכנסת הידים - להיות לו
נגיעה בהיך הגדולה יצא ישראל את היד
הגדלה' (שמות יד לא) שהיה בגאלת מצרים,
וזוהו היד יכולים בני ישראל לנגע בגאולה
העתידה אתה נותן יד לפושעים, וזה
יתשת עלי כפך לנגע ביד הנה, ובה
יטהרו בני ישראל והיה הגאולה העתידה
בניסן, בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל
(תשכ"ב):

פרשת תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא (יב ב)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר

אמרנו חז"ל (ברכות סו.) איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר וטמאה אשה כי תזריע וילדה זכר.

לעתיד לבוא יהיה הנולד בכחינת זכר גם כאשר איש מזריע תחלה

ואיתא בתורה אור, שרק עתה כף הדבר, ואלו לעתיד לבוא יהיה הנולד בכחינת זכר גם כאשר איש מזריע תחלה. והינו מה שנאמר וילציון אמר איש ואיש ילד בה' (תהלים פו ה), 'איש ואיש', גם כשאיש מזריע – יולדת בחינת זכר (אי"ש) (ראה תר"א לו, ג, לח, א ואל"ך).

שמחה של מצוה מעוררת שמחה למעלה

דוגמא לדבר, מוצאים גם עתה: בלקוטי תורה פרשתנו מספר שעל ידי שמחה של מצוה נגרם ש'תלד זכר'. משום ששמחה של מצוה למטה מעוררת שמחה גם למעלה, ושמחה פורצת גדר, עד שטרות כל ההגבלות שמצד סדר הבריאה ובכללן גם ההגבלה של איש מזריע תחלה יולדת נקבה.

על ידי שמחה מתגלית דרגת אלקות שלמעלה מגדר והגבלה

על דרך משל, מלף בשר ודם, כשהוא שרוי בשמחה הרי הוא חורג מגדריו וחקיו, והוא מתגלה לכל פקטן בגדול. כף גם למעלה, מצד השמחה מתגלית דרגת האלקות שלמעלה מהגבלה, ומתבטלים כל הגדרים.

שמחה של מצוה באה על ידי התבוננות במעלת המצוה

פנימיות הענין: שמחה של מצוה באה על ידי התבוננות במעלת המצוה, שעל ידן ממשיכים אור שלמעלה מערך העולמות, למעלה אפלו מהגלוי אור שבגן עדן. וכמאמר רז"ל (אבות פ"ד מ"ו) לפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי העולם הבא. מפל חיי העולם הבא הם עדין בגדר נבדלים, והרי הנבדלים מגבילים. ואלו המצוה הן יצונו ותברך, שהוא בלי גבול כלל.

והתבוננות זו מביאה לידי כף שהעבודה תהיה בשמחה, ויתר על כן, ובטוב לבב. כמו שנאמר 'עבדת את הויה אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל' (דברים כח מז). מנין נובע 'עבדת את הויה אלקיך בשמחה ובטוב לבב'? – 'מרב כל', מהתבוננות בכף שהמצוה נעלות יותר מ'רב כל', שנה כלל גם את העולמות הנעלים ביותר.

ומכיון ששמחה של מצוה באה מהתקשרות עם עצמותו ותברך, שאינו מגבל בשום הגבלה, סרות כל ההגבלות כף שגם כאשר איש מזריע תחלה יכול להיות יולדת בחינת זכר.

על דרך זה יובן הענין גם לעתיד לבוא: כיון שלעתיד תהיה התגלות עצמותו ותברך, תוסרנה כל ההגבלות, ויהיה גם 'ולציון אמר איש ואיש ילד בה', איש מזריע תחלה – יולדת בחינת זכר.

'איש ואשה' – הקב"ה ונסת ישראל | 'איש מזריע תחלה' – אתערותא דלעילא, אשה מזרעת תחלה' – אתערותא דלתתא

'איש' ו'אשה' קאי על הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. פרוש 'איש מזריע תחלה' הוא שהתעוררות מתחילה מלמעלה – אתערותא דלעילא. ו'אשה מזרעת תחלה' פרוש, שהתעוררות מתחילה באדם – אתערותא דלתתא.

כאשר התעוררות היא מצד האדם היא בר קומא

כאשר 'איש מזריע תחלה' – יולדת נקבה: כשהתעוררות באה מלמעלה, נוצרת למטה בחינת נקבה, כלומר, דבר שאינו של קומא, כמאמר נשים דעתן קלות. כי מאחר שהאדם לא הכין 'פלי' להתעוררות זו שבאה רק מלמעלה, אין לה אחיזה בנפש האדם.

אבל כאשר 'אשה מזרעת תחלה', דהינו שישנה התעוררות מצד האדם, והרי הוא פלי אליה, אזי יולדת 'זכר', נעשה הדבר לבר קומא, שפן האדם קולט את ההתעוררות בפנימיות.

המעלה שבאתערותא דלעילא

למרות זאת ישנה מעלה גם ב'איש מזריע תחלה' (אתערותא דלעילא). שפן אתערותא דלתתא מסגלת להמשיך רק אור שבדרך הנבדלים. מה שאין כן כש'איש

מזריע', כשבאה ההמשכה מלמעלה, נמשך אור בלי גבול, שלמעלה מהעולמות.

נמצא, שבכל אחד משני האפנים יש מעלה. המעלה ב'איש מזריע תחלה' הוא באור, שנמשך אור נעלה יותר, והמעלה ב'אשה מזרעת תחלה' הוא בכף שהאור נקלט בפנימיות.

אך לעתיד יהיה 'איש ואיש ילד בה' – יהיו אז שתי המעלות: אור שלמעלה מערך העולמות, ואור זה ימשך בפנימיות, להיו כדון וכדון (ח"א עמ' 231 ואילך):

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב א)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

באור הטעם שהמילה דוחה שבת

הגה כתיב 'וביום השמיני ימול כו' ונאפלו בשבת, שמילה דוחה שבת (שבת קלב). ולהבין יתרון ומעלה שיש במילה שהיא ביום השמיני לדחות מעלת ומדרגת קדשת השבת, צריך להקדים ענין השבת 'כי בו שבת כו' (בראשית ב ג).

מלאכות ימות החל הם בחינת תקון וברור

| על ידי שהאדם מתפלל ומקים מצוה נכלל המאכל בקדשה ומתעלה

ושרש הדברים הוא, כי הגה כל המלאכות שבימות החל, ל"ט מלאכות החורש והזורע, כו' הם בחינת תקון וברור להעלות מכת הצומח אשר בארץ להצמיח כל מאכל אשר יאכל האדם וחי בהם, כי הוא יברך על המאכל בתחלה ובסוף וממשיך בו קדשה, וגם אחר כף פשמקבל חיות מזה המאכל נכלל חיות המאכל בחיות האדם ומתחזק כחו ושכלו ובכח ושכל זה מתפלל ולומד ומקים מצוה, לכך גם חיות המאכל עולה עמו ונכלל באחד ואהבת כו'.

וכל ברור זה הוא מרפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירת הכלים בכריאה יצירה עשיה, וצריך להעלותם בכריאה יצירה עשיה לאצילות. כי אצילות הוא עולם התקון שכבר נתקן שלא על ידי האדם, אף התקון של האדם הוא בכריאה יצירה עשיה שנתן להאדם לתקן ולברר כו'.

בשבת אין העבודה בכחינת הכוריים | מדרגת האכילה בשבת

וזוהי עבודת האדם מי החל, אבל בשבת אין בו ברור ותקון כלל, רק האכילה

לומר דמי שיש בו מדת הגאון, שהיא שאת, הגדלה שרופה להתנשאות בכל דבר, או ספחת שהיא גרועה ממנה, או בהרת שהיא גרועה ממנה, הרי הוא פוגם פגם גדול ונותן שליטה גדולה לס"מ.

לזה אומר והיה בעוד בשרו לנגע צרעת, מה שאמר והיה, כלומר נותן פת לקלפות שלא היתה להם אחיזה רק באותיות ו"ה, עכשו מתאחזים אף באותיות י"ה וזהו והיה, ובזה נתן פת ושליטה לנגע צרעת שהוא ס"מ, ומיד זה האדם הגאון בא דינו למעלה:

וראה הכהן את הנגע (ג)

מגן דוד

רבי דוד מטאלנא זיע"א

כאשר יש בעולם התעוררות הדינים חס ושלוש יש לכל אחר לחשוש שמעשיו נרמו ולשוב בתשובה

כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו (נגעים פ"ב מ"ה). אדם רואה כל הנגעים והיסורין בעולם ומתהרהר אחר מדת הדין, והוא מפני 'חוץ מנגעי עצמו', שאינו רואה חובה לעצמו להרגיש שעל ידי עונותיו ופגמיו נתהוו כל הנגעים שרואה בעולם.

וכמו שכתוב (ישעיה נז א) 'הצדיק אבד ואין איש שם על לב כי מפני הרעה נאסף הצדיק', 'הצדיק' רומז לכללות העולם, 'אבד' שנתעוררו חס ושלוש כל הדינים והנגעים, 'ואין איש שם על לב' להרגיש 'כי מפני הרעה' של כל אהד ואחד 'נאסף הצדיק'.

ולזה בעת התעוררות דינים חס ושלוש בעולם צריך כל אהד ואחד להתבונן שכל הנגעים שרואה עונותיו הטו אלה והם נגעי עצמו, וצריך כל אהד לשוב בתשובה שלמה לפני הבורא יתברך שמו:

או בשר כי יהיה בערו מכות אש והיתה מחית המכונה בהרת לבנה ארמדמת או לבנה. וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת ומראה עמק מן העור צרעת הוא במכה פרחת וטמא אותו הכהן נגע צרעת הוא (ג כד-כה)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

רמז הקפדנות והכפס במראות הנגעים | קפדנות מכיאה לידי כפס

אפשר לרמוז, דכא לדבר על הקפדנות שהיא ענף הפעס. אבל הפעס

אבל יש אתערותא דלעילא שהיא הגבה מאד נעלה מכפי אתערותא דלתתא, שאין אתערותא דלתתא מצעת שם, והינו בחינת אדם קדמון שהוא לפני אצילות שאינו מתלבש כלל בעולמות. ושם הוא מקום המילה, שהערלה חופפת ומסתרת על גלוי זה, שאי אפשר לו להתגלות במקום שיש ערלה וקלפה חס ושלוש.

וצריך להיות 'מילה' - מלשון כריתה, כמו אמילם כו' (שם ק"ח ט), ומלשון מוללין מלילות (ביצה י"ב), וגם 'מל' מלשון גלוי, דהינו שיהא גלוי בחינת אדם קדמון, שאף על פי שלא שרף בו התלבשות מכל מקום הארת גלוי זה מכרח להיות בישראל דוקא וכו'.

ועל פי כל הנ"ל יוכן הטעם שמילה דוחה שבת, שכל מלאכת שבת - שעושה חבורה ופורע ומוציץ - אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי בחינת אדם קדמון שהוא המקיף את כלם בהשואה אחת וכל העולם שלו הוא כו'. ומילה היא להיות בחינת גלוי יסוד דאדם קדמון הדר מלף השמיני מילה שנתנה בשמיני, ולגבי גלוי זה כל המלאכות בטלים, ודו"ק:

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והוא אל אהרן הכהן (ג ב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

'שאת' רמז לגאון והתנשאות, 'בשרו' רמז לשלמות האדם

'שאת' היא הגאון, מלשון התנשאות. ובא וראה זה הלשון השהור שדברה בו תורה, 'אדם כי יהיה בעור בשרו', דהיה לו לומר אדם כי יהיה בעורו, אלא דבאה לספר בגנות הגאון ולהודיע לו גרעונו ופחיתותו, שהוא בנה במה לעצמו והנהיג בעצמו גדלה וחשיבות כאדם החשוב, ולא הביט בשרשו מה הוא, שהרי הוא בשר ודם, רמה ותולעה, עפר ואפר, דבר שאין בו ממש. ולזה דקדק ואמר 'בשרו', כלומר למי עושה זאת המעלה, כי אם לבשר, והבשר אין בו ממש.

'שאת ספחת ובהרת' מיני גאון זו למעלה מזו | על ידי הגאון נותן האדם שליטה לס"מ

ומה שאמר ספחת או בהרת, לפי שכמה מינים בגאון, זו למעלה מזו, וצריך להתרחק האדם מכל חלקיה, ומי שיש בו חלק מחלקיה נקרא גאון ותועבה. ובא

היא מלמעלה למטה, 'צדיק אכל לשבע נפשו כו' (משלי יג כה). וכמו שנגאמר (בראשית א לא) 'וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד' - שהכשר בעיניו מאד, לכך - 'ויכלו' (שם ב א) שנקבלו בתענוג עליון וכלתה נפשם כו' ומזה נמשך להיות 'ויכל ביום השביעי' (שם פסוק ב).

באור 'כי בו שבת מכל מלאכתו'

וזהו ענין 'כי בו שבת', כאדם ששוכת מלמלאכתו שהיה טרוד בה, כמו אם הוא מטריד שכלו לכתב איזה דבר, שאזי השכל מלבש במעשה הפתיכה וכששוכת חוזר השכל למקורו כו', כך נכללו כל ההעלאות בעולם התקון. ולכן אין בו מלאכה מפני שכבר נשלם הברור מעבודת האדם ממש למעלה, אלא הוא המשכת המזין דוכרין באצילות עולם התקון.

בחינת המילה גבוהה יותר מן השבת - כיון שנתנה בשמיני

וכל זה הוא ענין השבת. אבל מילה היא מדרגה הגבה מאד נעלה מבחינת אצילות, שנתנה בשמיני. דהנה כל השבע מלכים וימלך וימת כו', עד מלך השמיני הוא הדר (בראשית לו לב-לט) שרש התקון הוא יסוד דאדם קדמון, שמשם הארת מ"ה שהוא ממצחא דאדם קדמון (ויסוד דאדם קדמון הוא המשפיע בחינת פנימי). שהוא למעלה מבחינת מ"ה שבאצילות שכבר נמשך ונתלבש בעולם התקון.

אבל שרש שם מ"ה למעלה כאדם קדמון הוא גבוה מאד ונשא ממעלת מדרגת אצילות, עד שאין ערף אליו אפלו בחינת אצילות שהיא בחינת חכמה, וכתוב 'כלם בחכמה עשית' (תהלים קד כד) שחכמה ועשיה שוים שם.

ולכן שבת נוהגת בכל מקום, לפי שבחינת ומדרגת אצילות יכולה להתפשט ולהתלבש אפלו במקום שיש זה לעמת זה, מפני שהאצילות היא עולם התקון שכבר נתקן ונתלבש, ובהתלבשות הנה העשור ספירות דאצילות מלבשים בבריאה, ובריאה ביצירה, ויצירה בעשיה, עד שנמצא שיש התלבשות אצילות בעשיה גם כן.

ובהתלבשות זו נמצא שיש זה לעמת זה. ואפלו כנגד עולם האצילות יש קלפות, ויש אריך דקלפה דאצילות כו'. ולכן אפלו במקום הקלפות יכול להיות התפשטות הארת קדשת שבת לישראל ואין הקלפות מונעים ומעכבים כו' מאחר שהוא דרך התלבשות כנ"ל.

וזהו דוקא ענין שבת, שהוא אתערותא דלעילא לפי האתערותא דלתתא שהיא מבחינת התקון מין דוכרין דמ"ה לברר המ"ן דב"ן.

ו'כרוב דברים לא יחדל פשע' (משלי י ט), ו'חכמת מה להם אחרי שדבורי פיהם אינו על פי התורה הקדושה.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו ואם מפאת פניו ימרט ראשו, הראשי תבות מן י'א'ם מ'פ'א'ת פ'נ'י'ו או'ת'י'ו'ת פמ"ו וסופי תבות או'ת'י'ו'ת מו"ת, ורצונו לומר כשיהיה מורט הראשית שלו בכדי שיהיה פיו מרפכה לפה העליון ולהיות שומר פיו ולשונו כראוי - על ידי שהוא מורט הראשית וההתנשאות שלו להתנהג בגדל העגנה והשפלות וכנ"ל.

על ידי שמירת הלשון יזכה לכל השפעות טובות

ואז על ידי שישמר פיו ולשונו כראוי, יהיה 'שמר מצרות נפשו' וינצל ממות חס ושלום ומכל מיני פגע ושטן ומשחית ומשום קטרוג ודין חס ושלום, אף אדרבה גבח הוא, שיתמשך עליו גדל הרחמים, מה"ג מ'כ'יל'ין ד'ר'ח'מ'י ש'ה'ם מ'ס'פ'ר ג'ב"ח כנ"ל.

טהור הוא, הוא רמז להשכינה הקדושה וכדאיתא בזהר הקדוש (ח"א קעא:): על 'והוא עבר לפני' (בראשית ג א) דהינו בזה שיקדש ויטהר עצמו להיות נשמר מכל דבר רע, בזה כביכול יטהר להשכינה הקדושה משום פגם חס ושלום, ויזכה לכל הטובות שבבעולם להיות נשפע אליו כל מיני שפע טוב מבני חיי ומזוני וכל טוב לבית ישראל עליו ועל כל ישראל אמן פן יהי רצון, והבן:

והצדוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא (יג מה)

זכרון קדוש

רבי ט'למה דוד יהושע מפלוגים זיע"א

תוכחת מוסר להכיר בחסרונותיו ולחפש הדרכים לתקן מעשיו

המתנהג על פי התורה הקדושה, אז אור תורה מתיחה, היא נותנת בו אור פנימי בפנימיותו, אבל זה שלא מתנהג על פי התורה הקדושה, אז מתקלקלת פנימיותו, ורק מבחוץ לבושו מהדר כמו יהודי צדיק, שלפי ראות העינים יש לטעות בו, ומתחלה מטעה לאחרים עד שהוא טועה בעצמו.

וכדי לכסות על הנגע, שהוא הרקבון שבתוכו שלא יפירו עליו, עושה כל העצות ומשתדל לשפר ולהיטיב את

אחרים, ומי גרם כל זה, השער, הוא יצר הרע הדומה לחוט השערה. ומראה עמק מן העור, מראיה' ולא מעשה, דהינו מראה גאונה שאינו נכר מבחוץ, שמסתירו ומעלימו, אבל ממש הגאונה ועצמותו, שקוע וקוע בו.

ולפיכך צרעת תקרא של טמאה, במקוה פרחת, דהינו בשביל קפדנות זו שהיא המכונה, פרחת הגאונה ונפרת בו. וטמא אתו הכהן נגע צרעת היא, נגע רומז לסמא"ל, צרעת רומז לפלוגית, כי הגאונה משליטה עליו סמא"ל ופלוגית. ה' יצילנו מכל מיני גאונה, אמן פן יהי רצון:

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא (יג מ-מא)

באר משה

רבי משה אליקים בריעה מסו'ניץ זיע"א

רק על ידי עגנה ושפלות אפשר לשמר הפה והלשון

או דיש לבאר ברמז סיפא דקרא, דהנה פתיב 'שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו' (משלי כא כג), שההכרח הוא שיהיה האדם שומר פיו ולשונו מלהוציא שום דבר מגנה מפיו, ולשמר עצמו מלשון הרע ורכילות ונבול פה ומלשינות ומשבועות וקללות רחמנא לצלן, בכדי שיהיה פיו מרפכה לפה העליון.

והעקר לזה הוא העגנה, שיבטל ממש במציאות נגד גדלות הבורא יתברך שמו, ויאמין כי ידבר שאין לו שום כח מעצמותו לפצות פה בשום דבור קל, כי אם מה שהשם יתברך משפיע בו כח הדבור.

ואז בודאי ישקל בפלס מאזני שכלו במשקל הישר והשוה דבור פיו טרם יוציא שום דבור מפיו ולידע מה ידבר ומה יחדל. וכשיהיה הדבר דבר שפתיים אף למחסור ובאפס מה נגד רצונו יתברך, ישום מחסום לפיו להיות נאלם דומיה וישתק מלדבר.

כי מה שאנו רואים בעזונותינו הרבים שרובא דרובא מהמוננים ופשוטי העם אינם נזהרים באמרי פיהם וכל רוחו יוציא כסיל לדבר מכל מה שיזדמן להם מטוב עד רע, זהו הוא מצד הגאונה וההתנשאות שלהם שהוא בעיניו כבדיה בפני עצמו וכאלו הוא כחו ושכלו ורב חכמתו עמדה לו להרבות דברים רבים מדברי שטות ונבלה חס ושלום וכיוצא

הוא ברעש ורגז וקול המלה, והקפדנות היא בלי רעש ובלי רגז, רק הדבר שאינו ישר בעיניו מתעצב עליו. ופעמים מדבר על הדבר שאינו הגון עליו דברים קשים, ועמקם מעט פעם שאינו נכר שהוא פעם. ופעמים אומר דברים של הקפדה בנחת ובלי שום פעם, אבל מדבריו נכר שיש בו הקפדה, רק שומר עצמו מן הפעם, ושוא שקד שומר, שסופו, אם תשאר בו ההקפדה, יבוא לידי פעם.

והנה גם ההקפדה, אף על גב שאמרנו שהיא ענף הפעם, מכל מקום השרש העקרי שלה היא הגאונה, דמחמת שהיא גאה וחושב עצמו לדבר גדול, לפיכך הוא מקפיד תמיד, שאומר לא יאות לו כזה וכיוצא:

גם הקפדנות שורשה מן הגאונה

וזהו שאמר או כשר פי יהיה בערו מכות אש, לפי שהפעם יקרא 'אש' לזהט ממש, והקפדנות שהוא ענף ממנו יקרא מכות אש, לא האש ממש רק כונה מן האש. והיתה מחמת המכונה בהרת, בא לומר כמו שפתיבנו, דהשרש העקר של הקפדנות גם הוא נמשך מן הגאונה, וזהו שאמר והיתה מחמת המכונה, דהינו עקר ו'חיות' הקפדנות שהיא 'המכונה' הוא ה'בהרת', וה'בהרת' היא אחד מחלקי הגאונה, כמו שפתיבנו למעלה (פסוק ב).

ובא להודיעך כיצד היא הקפדנות, והוא שאמר לבנה אדמדמת או לבנה, ובא לרמז כמו שפתיבנו, שהקפדן אינו עושה ברעש וברגז כמו הפעסן, רק מתעצב בלב ודואג על הדברים שלא ישרו בעיניו לפי גאותו, ומדבר עליהם דברים קשים, פעמים מדבר בנחת ופעמים ברגז מעט פעם שאינו נכר.

והנה, הדבר הלבן רומז לרחמים ולנחת רוח, והדבר האדום רומז לדין ועברה. וזהו שאמר, זה הקפדנות שהיא המכונה, פעמים שהיא לבנה אדמדמת דהינו שהיא בנחת ומערב עמה מעט רגז שהוא רומז לאדמדמ, ואינו אדם ממש, או לבנה דהינו שיש כל קפדנותו בנחת, שמדברים דברים של קפדנות ובנחת. והכל נקרא קפדנות, שהרי נכר ששרשו גאה ונתן כח לסטרא אחרא.

גם הקפדנות שאינה נכרת כלפי הוי"ו טמאה

וזה שאמר וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן כבהרת, דהינו כיון ששרשו קשור כבהרת שהיא הגאונה, ונהפך הלבן דהינו שיצא מ'אלהים' דקדשה לאלהים

גם מצוה הנראית בעיני האדם קלה ותשושה כח כאשר – כמו נשיקת התפלין והמזוזה, המצלת מנגעי בני אדם הנולדים מרוחות רעות ואורכים על האדם, אם יזהר האדם לקימה כראוי תהיה עבורו כלי מחזיק – ברכה להתברך ככ"ט בשפע ברכה והצלחה בגשמיות ורוחניות (ד"ה אשה):

יסורים

בת עין

רבי אברהם דב מאברוט זיע"א כל סוגי היסורים בגשמיות וברוחניות הם לטובת האדם

בין כשיש לאדם איזה יסורים בגשמיות, או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלמה, הכל הוא לטובתו כדי להעלותו לתשובה עלאה יותר (ד"ה וידבר):

יצר

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א יש להתגבר על חמום היצר ולהביאו לקדושה

יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומחממו להסיתו לעברה חלילה, וצריך האדם להתגבר בגבורתו להביא אותו החמום אל הקדושה (ד"ה א"י אשה):

מצות המילה ומעלתה

רסיסי לילה

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א כריתת ברית למעלה מהשכל והרעת להיות נאמן לבורא יתברך

המילה הוא חותם הברית שהיהודי כורת עם השי"ת להיות נאמן לאלהיו במסירת כל כחות גופו ונפשו אליו לגמרי מלדה מבטן - שלמעלה מהרעת וההכנה והכרת השכל (אות נח):

אמרי אמת

רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זיע"א ענין המילה היא עבודת חיים

הפעולה של המילה נקרא רק 'נכנס לברית' - המורה שעל ידי מצוה זו אנו מתחילים להכניס עצמנו אל הקדושה, רק שעדיין נצרך לנו לעסק בזה כל ימינו:

לשונות של אור

התלהבות

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א מדרגות בהתלהבות וחשקות בעבודת ה'

כשמתחיל להתנוצץ יראת ה' בלב האדם, בא לאדם התלהבות וחשקות לעבודת השם יתברך ומלהיב בלבו כלפי אש לעשות רצון הבורא, או שיש לו מדרגה זו שיוכל לדבק עצמו בהשי"ת ובתורתו איזה שעות, או שבא לו בהירות קדושות:

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א התלהבות לב האדם בהתבוננותו שבהר השי"ת בעבודתו יתר על כל המלאכים

והנה לפי זה איך ראוי לכל איש הישראלי לעשות מצות ומעש"ט בכדי שיגיע התענוג מזה להבורא ב"ה, הלא להקב"ה יש כמה אלפים מלאכים שהם אומרים קדוש קדוש קדוש באימה וביראה ומה אנוש כי תזכרנו. ונבאר עד"מ, כמו שיש לשרי אמות ששלמדוין את עוף אחד על לשון בני"א והשומע מתמיה כנגדו ואמר לשאר חבריו בואו ונשמע ונראה דבר חדוש. והנמשל מוכן. ואם פן אתם בני"א פקחו עיניכם וראו גדל מעלת מצות ומעש"ט עד שכל עבודת מלאכי מעלה חשובים כאין נגד מעשה בני"א:

דברי ישראל

רבי ישראל ממודליץ זיע"א תורה ותפלה בהתלהבות גורמים הארה לאדם

אך אם ילמד ויעסק בתורה, אם הוא בקרירות, הרי הוא בחשך הולך, מה שאין כן כאשר העסק תורה ותפלה הוא בחמימות, כענין שנאמר 'חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש', אזי תופע עליו נהרה (עהפ"ס או בשר):

חבוב מצוה

אהל ישכר

רבי ישכר דב מנזאלברא' זיע"א אפלו מצוה קלה כנשיקת תפלין ומזוזה גורמת ברכה

החיצוניות שלו, ובגדיו יהיו פרמים - שהבגדים הם באפן שיעשו רשם (וכמציאות הנגע, קוב מפרנים ומבריק מבחין), והיות וגם בעצמו אינו מרגיש מצבו, מאן דלא כאיב לו כאיבא לא אזיל לבי אסיא, אינו הולך להצדיק רופא הנפשות.

והעצה, טמא יטמאנו הכהן - הצדיק יודיע לו שהוא טמא ומנגע שפנימיותו רקובה, ויגלה לו חסרונו, עד שבעצמו לא ישתק, וטמא טמא יקרא - שיצעק טמא אני ויודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים.

ומרמז עוד באומרו טמא טמא יקרא, שבעת שהאדם טמא רחמנא לצלן אינו סובל בכל עת שרואה כי חברו עומד במדרגה יותר גבוהה, ועושה כל העצות איך לטמא גם לחברו שיהיו שניהם שוים.

על פן אמרה תורה שכל ימי הנגע בו טמא הוא מחוץ למחנה מושבו (פסוק מו) - לכל הפחות לא יזיק את חברו, עד שיתבונן במעלות חברו ושלמות עצמו ויתאבק בעפר רגלי חסידיו עד שיתחזק ויתרפא מצרעתו. 'בדד' ראשי תבות ב'כל ד'ר'יך ד'עהו (משלי ג ט):

והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס וסר מהם הנגע וכבס שנית וטהר (יג נח)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א העושה תשובה ותקון כראוי מוסיפים לו טהרה וקדושה

והבגד או השתי או הערב וגו'. בא לרמז, דכשהאדם עושה תשובה כראוי ותקון גדול, מורידים עליו טהרה וקדושה מלמעלה, וזהו גמר טהרתו כראוי.

וזהו שנאמר, והבגד הוא הלבוש הרוחני שגורשם, או השתי או הערב הם העינים והלב שהם סרסורי דעברה, אם נרשמו, או כל כלי העור, שאר אברי הגוף, אשר תכבס דהינו תעשה תשובה כראוי עד אשר וסר מהם הנגע, שלא נשאר שום רשם, בזה וכבס שנית דהינו מורידים עליהם טהרה וקדושה אחרת מלמעלה, ולפיכך אמר וכבס ולא וכבס, ובזה אז וטהר לגמרי טהרה גמורה כראוי:

ניסן

נעם מגדים

רבי אליעזר הלוי מטארנונגר זיע"א
כחדש ניסן קל לקנות הקדשה
חדש ניסן הוא עלית הקדשה עד לאחת,
ולזה בקל יקנה בו אדם קדשה (פרשת
בא ד"ה החודש):

אמרי יהושע

רבי יהושע אשר מפוריסוב זיע"א
חשבון הנפש הראוי בימי ניסן

וביותר צריך האדם בקרב הימים האלה
– ימי ניסן – להתעורר מתרדמתו
ולהיות ביראת ה' וכו' לזמר העריצים ולבער
הקוצים – החמץ הפנימי והחיצוני, אשר
לא ישאר ממנו מאומה בכל יראה ובל
ימצא, ומורא שמים יעלה על ראשו לבדק
בחריו ובסדקין מאשר חטא על הנפש,
וירכה בתורה ובמצוות וכו', דהימים האלו
נורמים להעביר גלולים מן הארץ ולבער
כל מיני טמאות ורעות מן העולם (לחודש
ניסן):

עבודת ה'

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א
התעלות בהכנת עבודת ה' ואלקותו בכל
יום ניום יותר ויותר
הצדיקים ההולכים בדרכי השי"ת ועבודתו
אז כל יום ניום יבין וישכיל יותר
ויותר מה שלא השכיל אתמול ובכל יום
יוסיף פיו לדבר חכמות ואמרי נעם בחכמות
אלקות ורוממותו עד אין תכלית (ד"ה אשה):

תאוות

בת עין

רבי אברהם דב מאברוטש זיע"א
גם בצרכים ההכרחיים תהיה פונתו רק
לרצון השם יתברך
שיהיה נמאס בעיניו כל הדברים הטבעיים
וכל הדברים הנשמיים כל שהוא
רק להנאתו וכו', אפלו בשעה שהוא מכרח
לעשות צרכיו ההכרחיים, ג"כ יהיה פונתו רק
למלאות רצונו ית' ולא למלאות תאוותו ח"ו
וכו', ולבחינה זו א"א לבא רק על ידי למוד
התורה לשמה (ד"ה א"י ער"ח):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א
יש לזכר הנפש ולשמר האיברים מקל
סוג פגם שהוא
הנפש היא דעשה, לכן הנפש נוטה
לתאוות הנשמיות, לכן צריך האדם
להודיך נפשו שיכדיל עצמו ממאכלות
האסורות ומטמאות אפלו בדבר שאינו אלא
מדרכנו, וצריך כל אבריו והעינים והפה לשמר
אותם שלא לפגם אותם חלילה, שהם גם כן
מדברים הנוגעים לתקון הנפש, ואם מקל
על עצמו אפלו בדרכנו אינו מתקן נפשו
כראוי (ד"ה עוד יל במד):

תשובה

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א
נדולי וצדיקי הדור יכולים לטהר הנשמות
מזהמת העברות
קבלתי מחכמי ישראל שהיו אצל א"י
זללה"ה שגדולי הדור הם יכולים
לטהר נשמות ישראל המטנפות מפל לכלוף
טמאת זהמת עברות רח"ל ובהם תלוי כל
עקרי התשובה (ד"ה וטהרה):

אוצרות גאוני הדורות

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב א)

רבי יונה אבן דנאן זצ"ל

הובא בכת"י לקוטיים ושמועות' לרבי יצחק בן
נאים זצ"ל

גם הנולד לשבעה נמול לשמונה

מוכא במדרש תנחומא (פרשת תצוה ס"א),
'למדנו רבנו, קטן לכמה נמול?
כף שנו רבותינו, קטן נמול לשמונה. מה
טעם, כשם שנמול יצחק אבינו. ותמוה,
מה היתה שאלת התלמידים, הרי פסוק
מפרש בתורה "וביום השמיני ימול בשר
ערלתו". וכן, מדוע השיבם, שהטעם
שנקבע מילה ליום השמיני, הוא כמו
שנמול יצחק, ומדוע לא אמר להם שזוהי
גזרת הכתוב.

ונראה לבאר, בהקדים את המדרש (ילקוט
רמז צב) עה"פ "ותהר ותלד שרה
לאברהם בן זקניו למועד אשר דבר אתו
אלהים" (בראשית כא, ב), רבי יודן אמר,
לתשעה חדשים נולד וכו', רבי חמא אמר
לשבעה.

ולשיטת רבי חמא יבאר, ששאלת
התלמידים לא היתה על תינוק

שנולד אחר תשעה חדשים, שהוא אכן
מפרש בתורה שנמול לשמונה ימים, אלא
שאלתם היא על תינוק שנולד אחר שבעה
חדשים, שעדין קטן הוא, והיה מקום לומר
שיש להמתין עד שיגדל ויתחזק יותר ואז
ימולו אותו. וכן מדיק מדבריהם ששאלו
'קטן לכמה נמול', ולא אמרו 'תינוק', כי
כגונו לשאל על מי שנולד לשבעה חדשים,
שגופו עדין קטן משאר תינוקות. ועל זה
השיבם, שגם קטן זה נמול לשמונה, וכשם
שיצחק שנולד לשבעה חדשים, נמול ביום
השמיני. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת
או כהרת ויהיה בעור בשרו לנגע צרעת (י)

(ב)

חתן סופר

רבי שמואל ארנפלד זצ"ל
שלש סבות לדבורי לשון הרע
נראה לי הפנה, ולשון הרע אשר בעבורה
בא הצרעת על פי רב נתנה ונצמח
מתמת שלש סבות. ראשונה מתמת גאנה

והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו
הכהנים (יג ב)

בני יוסף

רבי יוסף בגימין רייך זצ"ל
סבת הצרעת כדי שיכוא אל הכהן לשמע
דברי כבושין

שהוטב לו, והשווא להפך מחליט, מפנין שלא הוטב בעיניו שהורע המחלה, וישניהם אמת אומרים רק כל אחד מגיד מההורגי לבו, אז והכהו איש החסד, בעיניו מפנין שלא פשה אז ככר כהה.

והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא (יג מה)

ים של יהודה

רבי יהודה אלטמאן זצ"ל
יש לומר דאם האדם רואה על עצמו נגעים, אז כל יתרעם על הקב"ה ששלח עליו יסורים בהנחם בלא דבר, כי צריך לידע ולהבין כי הנגעים המה ענשים מן השמים, כי בנדאי חטא וצריך לעשות תשובה, ובנדאי הוא טמא מפני טמאת נפש, ועל ידי כן בא עליו טמאת חוץ.

וזה והצורע אשר בו הנגע וגו' על שפם יעטה, צריך שישמר שפתיו לבלתי התרעם על הקב"ה, כי טמא טמא יקרא, יאמר שעל ידי 'וטמא' שנטמאה נפשו, על ידי כן 'טמא' הוא בנגעים האלה, והוא 'יקרא' ויאמר זאת שעל ידי כן בא עליו הנגע כי 'וטמא' הוא מכבד.

כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא (יג מה)

וידבר מטה

רבי משה פולאק זצ"ל
יש לומר כפילת הלשון על פי מה שכתב בספר מדרש שמואל, 'והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע' (יד א), כי הצרעת בא לו על ידי חטא ולעוררו לפשפש במעשיו ולשוב, ממילא כל זמן שלא יחזר בתשובה לא ירפא, רק ושב ורפא לו, ולא יועיל סמי ותמרוקי הרופאים כי אם על ידי עצמו, וזה שנגמר 'מן הצרוע' דיקא, כלומר על ידי הצרוע ו'נרפא נגע הצרעת'.

נמצא מה שאמרה תורה שהנגע מטמא, לא הנגע גורם כי אם על ידי הנגע נודע כי באמת הוא טמא מכבד, רק ה' גלה עתה רעתו בקהל למען יפירו ויידעו וירחקו ממנו, וזה שנגמר כל ימי אשר הנגע בו יטמא, כי טמא הוא באמת, דאי לא היה טמא בלבד, ככר היה הנגע הולך ממנו.

עושה, מתרה בו תחלה, ואח"כ מלקה אותו, שנגמר "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אבותיכם" (ויקרא יד, לד). בתחלה, מלקה ביתו. חזר בו, מוטב, ואם לאו, מלקה בגדיו, שנגמר "והפגד כי יהיה בו נגע צרעת" (שם יג, מז). חזר בו, מוטב, ואם לאו, באים בגופו, שנגמר "אדם כי יהיה בעור בשרו".

וכפרוש 'עץ יוסף' (על מדרש תנחומא) הביא שכל המפרשים הקשו, שהסדר שכתב המדרש תנחומא הוא הפוך ממה שכתוב בתורה, שהרי בתורה נאמרו תחלה נגעי הגוף, ואח"כ נגעי בגדים, ורק לאחר מכן נגעי פתים? (ע"ש בדבריו).

ונראה מכרח לישוב, שהסדר שהביא המדרש הוא הנכון, שהרי קשה לפני הקדוש ברוך הוא לפשט ידו באדם הזה, וכן מבאר במדרש (ויקרא יד, ד) 'אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה'. ועל סדר התורה צריך לומר, שאין מקדם ומאחר בתורה' (פסחים ו:).

ומעתה יבאר, שהקשה למדרש מהו שאמר הפסוק "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת", והרי דרכו של ה' להעניש קדם את האדם בממונו ורק אחר כך את גופו, ומהו שהתחיל בנגעי הגוף. ועל זה הביא את הפסוק "נכוננו ללצים שפטים", ודרש 'מוכנים היו ללצים דינים'. כלומר, שאדם זה שלקה בגופו, בהכרח שקדם לכן היו מוכנים לו דינים אחרים, הם נגעי בגדים וכתים, ורק אחר כך "וימהלמות לגו כסילים", הם נגעי הגוף. ואף שאין זה כפי סדר התורה, הרי זה מטעם 'אין מקדם ומאחר בתורה' וכמבאר. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והנה כהה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכהו (יג ו)

מקרא מפרש

רבי יצחק יהודה טראנק זצ"ל
כינון שלא פשה הנגע נחשב כאלו כהה
המקרא הזה לא רישא סיפא, דרישא רק בכהה, וסיפא דעמד בעיניו גם כן טהור, וכבר עמד בזה הרמב"ן. ונראה בבקור חולה נוכל להפיר בין אוהב לשונא, האוהב כששואלין אותו על מצב החולה הרוצה ברפואתו, מחליט מפנין שהמצב עומד בעיניו ולא הורע ראיה

הנה לשון הפתוב אינו מוכן לכאורה שאמר 'והובא', משמע שאינו הולך בעצמו אלא שמביאין אותו, הלא האדם המנגע הוא רץ בעצמו אל הפהן כדי להביא רפואה לבשרו. והנה בתנחומא (מצורע ג) איתא על פסוק 'והובא' 'והוא בא', פרוש שתבת 'והובא' נטריוקון 'והוא בא'. והנה הקושיא במקומה עומדת מפני מה לא אמרה תורה בפרוש 'ובא אל הפהן'.

אפשר לומר על פי דברי המדרש שאמר שאין צרעת בא אלא בעון לשון הרע ורכילות, ולפיכך צותה התורה שילך אל הפהן כדי שהפהן יעיר למוסר אָזו, וידבר אלו דברי כבושין עד כמה גדול עונו מנשא, כדי שיעשה תשובה על חטאו ושב ורפא לו. והנה הדבר מוכן מעצמו שפנות הצרוע כשהולך אל הפהן, אין פגותו אלא לבקש רפואה לבשרו.

ועל פי זה יובן הפתוב והמדרש על נכון, דמה שפתם זה גלה זה, ומה שפתם זה גלה זה. דהתורה השמיענו דסבת הצרעת הוא כדי להביא את האדם החוטא אל הפהן, שילאל הצרעת לא היה החוטא דופק על פתחי תשובה, ולא הולך אל הפהן לשמע דברי כבושין, אף הנגע צרעת הביאתו אל הפהן.

ועל כן אמר והובא אל הפהן, פרוש שזה תכלית סבת הצרעת שמביאתו אל הפהן לעוררו בתשובה, אף כדי שלא נטעה לומר שהתורה צותה להביא אותו בעל פרחו אל הפהן אם אינו הולך בעצמו, לזה בא המדרש לפרש שפשט הפתוב הוא שהולך בעצמו אל הפהן, כי 'והובא' נטריוקון 'והוא בא', פרוש בעצמו.

גלי בסך

רבי שלום אביחצירא זצ"ל
תחלה לוקה אדם בממונו ורק אחר כך בגופו

המדרש (ויקרא טו, ד) מביא על פסוק זה את הפסוק "נכוננו ללצים שפטים ומהלמות לגו כסילים" (משלי יט, כט), ודרש, 'מוכנים היו ללצים דינים'. ויש להבין, מה הוסיף המדרש בדרשתו על דברי הפסוק.

ונראה לבאר בהקדים את דברי המדרש (תנחומא פר' תזריע אות ט), 'קשה לפני הקב"ה לפשט ידו באדם הזה, ומה הוא

• מצוות הפרשה •

מצוות ענג שבת ושכרה

חידים

רבי אלעזר אפרי זצ"ל

ענש המבטל סעודה אחת בשבת

לאכל שלש סעודות בשבת, דהכי דרשו ו"ל בפרק י"ז מסכת שבת (ק"ו): מדכתיב תלתא היום' במאכל שבת (שמות טז כה), ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאנהו בשדה, ופרש רש"י תלתא היום למנין שלש סעודות בא. ע"כ. משמע מלשונו דדבר תורה הוא ולא אסמכתא.

וענש המבטל סעודה אחת משלשטן גדול, ובפרשת פקודי רנ"ב בהיכל הזכות אמרינן, דכל שלחנות של ישראל מסדרין המלאכים באותו השבת, ואף אלפין ורבוה רבבן ממנים על השלחנות ומשגיחין איהן סדרו ענג שבת, ותייה אחת על ארבעה שרפים, אם ראה השלחן בכל מיני ענג מברך השלחן 'אז תתענג על ה' (ישעיה נח יד), 'אז תקרא וה' יענה' (שם נח ט), 'אז יבקע פשחור אורך' (שם נח ח), והנה כי בן יברך גבר' (תהלים קכח ד), וכל המלאכים עונין אמן.

וכשלא ענגו בשבת, דוחין אותו שלחן חוצה למקום הנקרא 'נגע' הפך אותיות 'ענג', ומקללין אותו ויאבה קלה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו (תהלים קט יז), 'ינקש נושה לכל אשר לו' כו' אל יהי לו משף חסד כו' (שם קט יא-יב), וחקמא לשון, ע"כ. לכן התרדים אל דבריו יזדרזו. (מצות עשה פרק ד)

צדור המור

רבי אברהם סבע זצ"ל

המקום שלש סעודות בשבת זוכה להתענג

בגן עדן התחתון והעליון ענין שלשה סעודות אלו הוא דבר גדול והוא מהמצוות הגדולות שבתורה, לפי שהם רומזות לאלו השלשה שבתות שהזכרנו, והמקום אותם זוכה להתענג בגן עדן שלמשה ובגן עדן של מעלה, וזהו 'ענג' ראשי תבות עדן נהר גן, כדכתיב

(בראשית ב י) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן.

ובכאן רמזים אלו השלש שבתות. שבת דמעלי שבתא הוא כנגד הגן, שבת היום כנגד נהר, כי תרגום 'הבקר אור' (בראשית מד ג) 'צפרא נהר', שבת הגדול הוא כנגד עדן העליון [וכו']. ולכן צריך אדם לזהר מאד בשלשה סעודות, ובפרט בסעודה שלישית שהיא העליונה מכלם, שהיא כנגד עדן עליון, כי בראשונות אין צריך להזהר, לפי שהלב בקי בהם והרעב כבד בארץ, אבל בסעודה שלישית שהאדם שבע ומלא כרסו מעדניו, ולא הניח מקום לעדן של מעלה ואין רוצים לקומה [וכו'].
ואם האדם אינו זיהר בשלש סעודות ואינו מקיים (ישעיה נח יג) 'תקראת לשבת ענג' נהפך מענג לנגע, כי אותיות של זה באותיות של זה, כי מי שאינו רוצה להתענג ולהתענג בגן עדן של מעלה, ראוי שיהיה מנגע בנגעי אדם ובנגעי בתים, מאותו נגע תחתון של נגעי בני אדם אשר עליו הבטיח (תהלים צא י) ונגע לא יקרב באהלה'. (פר' בראשית)

עמק הלכה

רבי מנחם מנלי מלובוב זצ"ל

על ידי ענג שבת נצולים מהנעעים

במדרש (ויק"ר טו ד): בשעה ששמעו ישראל פרוש ברוך הוא אל תיראו, הללו לאמות העולם, ואתם לאכל ולשתות. עד כאן המדרש והוא תמוה.

ויבאר על פי מה שאמרו חז"ל (סנהדרין נח:): עכו"ם ששבת חייב מיתה, ואיתא ביפה תאר טעם הגזון על זה, משום דבשבת מורה המזל על עצבות ושלא לנוח ממלאכה, לך צנה הקב"ה לישראל לשבת ביום השבת ממלאכה ולשמח בו לאכל ולשתות, להורות דישאל אינן תחת המזל אלא תחת יד הקב"ה, להכי עכו"ם ששבת מורה בזה שהוא אינו תחת המזל, נעשה כעבד חפשי מאדוניו ומורד ברבו וחייב מיתה.

ואיתא בכתבי אר"י ו"ל כל שאינו מענג השבת נעשה מן תבות ענג נגע, ואם מענג זוכה לשלשה דברים הללו עין נהר גן שהמה ראשי תבות ענג. וכן איתא בתקונים (תי' כא נח.) ענג שבת בהפוכו נגע, מאן דאית ליה ולא מקיים אתהפך לנגע צרעת עכ"ל.

והשתא יובן מדרש הנ"ל, הללו לאמות העולם שאין להן תקנה הנ"ל להנצל מנגעים פנ"ל, דעכו"ם ששבת חייב מיתה, ממילא לא שיד גבן לאכל ולשתות ביום השבת, אבל אתם לאכל ולשתות ואתהפך מנגע לענג.

תכלת מרדכי

רבי שלום מרדכי טברון זצ"ל

ככה הענג שבת מתהפך הנגע לענג

במדרש: פיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתיראו, אמר להם הקב"ה הללו לאמות העולם, ואתם לאכל ולשתות ולשמח. והוא תמוה.

ונראה לפי מה שכתב הפני יהושע (כ"ק ג. ד"ה אמרו) בשם המקבילים, דכל גזרה שיצאה מן השמים אי אפשר שיתבטל אלא אם כן נותנים מקום שתחול הגזרה על אחר כמו שכתוב (ישעיה מג ד) ואתן אדם תחתיך, ובש"ס דברכות (סב:) אל תקרי אדם אלא אדם.

ובשם אפרים בשם הגאון הקדוש מוהרי"א מקארץ פרש מה שכתוב ונהנה לא הפך הנגע את עינו, הבאתי דבריו לעיל (ארות ח.) והענין כי הנגע בא על ידי חטא, והשומר שבת כהלכתו מוחלין לו (שבת קיח:), והמענג את השבת נותנים לו כל משאלות לבו (שם), ונהפך הנגע לענג.

וזה שאמרו, דאמר להם הקב"ה אל תתיראו מפני הנגעים, כי יש לכם ב' תרופות, אחד להפך הגזרה מן אדם לאדם ויחולו עליהם, ולזה אמר 'הללו לאמות העולם'. והשני ואתם לאכל ולשתות ולשמח, רצה לומר כי על ידי ענג שבת יתהפך הצרופ של נגע לענג, ולכן הסגיר הנגע שבעת ימים, כי אי אפשר שבעה ימים בלא שבת, ואולי על ידי ענג שבת יתרפא מן הנגע ושב ורפא לו.

קרבן עני

רבי יעקב קטינא זצ"ל

הנהור לקים שלש סעודות בשבת נשמר

מכל נגע

במדרש: פיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתיראו, אמר להם הקב"ה אל תתיראו, הללו לאמות העולם ואתם לאכל ולשתות. והדבר תימא. ונראה לי על פי דאיתא בספרים קדושים דמי שאינו נזהר בשלש סעודות של שבת לקים

יש על ידי ענג שבת נצל מנגעים ומכאובים רעה חולה (קהלת ה יב). על פי מה דאמרו דיש מלאך אחד ששמו 'רעה', והוא מביא את האדם למדת קמץנות שלא יפזר לצדקה, וגם לא לתענוגי שבתות וימים טובים. וגם כתיב (ישעיה נח יג) 'וקראת לשבת ענג', ופרשו המפרשים באם לא חס ושלום שאינו מתענג את עצמו בשבת, נעשה מענג נגע שנתסר בנגעים ומכאובים. וזה אמרו 'יש רעה חולה', כלומר פשיט אצלו מלאך 'רעה' הנ"ל, התכלית מזה 'חולה' כי הוא מסית אותו לקמץ על תענוגי שבת יום טוב ונתקיים בו ההפך מענג כו'.

הכהן ראפאשוור, דהנה איפא מלאך אחד ששמו רעה, הוא ממנה על צרי עין שיהא אדם מקמץ בממונו, וידוע הוא שאם אדם מקמץ בשבת שלא לענגו כראוי אז נתהפך מן ענג לנגע חס ושלום, וזה שאמר 'לא תאנה אליך רעה', רעה לומר לא ישלט בך אותו מלאך כנ"ל, ממילא אין בך מדת צרות עין, ואז גם כן נגע לא יקרב באהלה, שכל שפן הוא שאינדך מקמץ בשבת כנ"ל.

זרע יעקב
רבי יעקב פייבוש זצ"ל

(ישעיה נח יג) 'וקראת לשבת ענג' יתהפך לו 'ענג' ל'נגע' וילקה בנגעים, וממילא מוכח להפך דמי שנוהר בשלש סעודות של שבת לקיים כראוי ישמרהו האל מכל נגע, וממילא המדרש מבאר.

זרע יעקב

רבי יעקב פייבוש זצ"ל
המקמץ ממונו מלענג את השבת מתהפך מענג לנגע
לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה (תהלים צא י). על פי מה דאמרו בשם אבי אדוני זקני הגאון מורנו יעקב

מעשי צדיקים

לאחר הצגת כתב האשום התיצב נציג הסנגוריה מטעם המדינה להציג את טענות הנגד, אלה נשמעו חרות ודלות לעמת האשמות התביעה, גם גאום הספום של התובע עלה עשרת מונים על זה של ההגנה.

התובע נסח את דבריו בארסיות רבה, לבסוף דרש מבית המשפט במפגיע להטיל על ראש הפושע ענש הולם ומרתיע, ענש מות. עם סיום דברי התובע השתררה בבית המשפט אוירה קשה, ההמונים שגדשו את המקום, הריעו לתובע והפגינו בכך את צפיתם הברורה מהשופט להענות לדרישת התביעה.

יהודי אילינקה והסביבה שהיו מעוט בקהל, חשו אבודים, הם חישו מהאווירה סביבם שהתלהטה מרגע לרגע, בעקר חרדו לגורל רבי זלמן, שעתה נראה כי רק גס גלוי יכול להצילו מעמוד התלה.

התובע התישב על מקומו מלא ספוק, כמו לשאר היושבים באולם היה ברור לו שפסק הדין נחרץ עוד בטרם פצה השופט את פיו, הדרך שהציג את טענות התביעה כמעט לא הותירה לשופט בררה.

עוד אדם באולם שחש שביעות רצון רבה, היה חוקר המשטרה שחקר לראשונה את מושל הכפר והכין את החמר שעליו התבססה התביעה, זמן רב צפה לקדום בסלם הדרגות במשטרה ולא

לדיו, והענין התמקד בפושע האמתי, הלא הוא המוהל.

לקראת מועד המשפט נשלח ממוסקבה שופט מיוחד כדי לנהלו, היו במשפט את כל הסממנים של משפט ראונה, נאשם יהודי, תהודה צבורית, ושופט מיוחד, במקרה ידעו הכל כי סכוייו של ר' זלמן לצאת מהספור בשלום קלושים ביותר.

בבקר המשפט גדש קהל רב את אולם בית המשפט בורוניז', בין הבאים היו רבים מיהודי אילינקה, שחרדו לגורלו של רבי זלמן. הנאשם הכנס לאולם בית המשפט כבול בידי וברגליו, כפושע מסכן.

התביעה האשימה אותו בשלוש האשמות שכל אחת מהן קשה מקודמתה, הראשונה, עברה על חק המדינה בדבר חפש שמירת הדת, "בבצוע הברית כפה הנאשם על התינוק פלחן יהודי דתי בלא ששאלו וקבל את הסכמתו".

ההאשמה השניה היתה, גרימת נכות פיזית ונפשית לתינוק לכל חייו, התביעה הצטידה בחות דעת רפואית הקובעת שברית מילה עלולה להסב לתינוק נזק מחי המגיע עד כדי פגור שכלי ופגיעה נפשית לכל החיים.

ההאשמה השלישית היתה החמורה מכלן, התביעה טענה כי הוצאת דם מגופו הזעיר של תינוק עלולה לזרז את מצבו עד מות, ועל כן בקשה לראות בבצוע הברית נסיון לרצח.

וביום השמיני ימול בטר ערלתו (יב ג)

באישון לילה, נקש מושל הכפר אילינקה השוכן בקרבת העיר וורוניז' שברוסיה על דלת ביתו של החסיד רבי זלמן ליברמן הי"ד ואמר בקצרה, "כו זקונים נולד לנו לפני שבוע, בוא מחר לביתנו למול אותו, אבי יהיה בבית ויסייע לך בכל הדרוש ואני אסע הרחק מכאן, כדי שלא אאשם בשותוף פעלה אתך", ר' זלמן הנהו בהבנה, והמושל גבלע באפלת הלילה.

רבי זלמן נשלח לכפר זה על ידי הרה"ק רבי שלום זובנער מליובאוויטש זיע"א, הרש"ב, כדי לסייע ליהודי הכפר וסביבתו לשמור על יהדותם, הוא היה דואג לתפלות במינו, למצות בפסח, לשחיטה כשרה, וגם לברית מילה בעת הצורך, הוא היה המפוח שלבה את הגחלת היהודית לבל תדעף.

למחרת היום שעה קלה לפני שקיעת החמה, הופיע רבי זלמן בבית המושל ומל את הרף הנולד, כשירדה החשכה, חמק בלאט לביתו. לא חלפו ימים רבים ודבר הברית שנערכה לכו המושל דלף ונודע ברבים.

המושל שנדחק לפנה האשים את אביו הקשיש ואת רבי זלמן המוהל בקשירת קשר מאחורי גבו, למול את בנו שלא לרצונו, זו היתה גם הגרסה שמסר לחוקר המשטרה, הספור הפך לפרשה צבורית שהכל עסקו בה, הסב הקשיש הכרו מיד כבלתי כשיר לעמד

זכה לקר, כעת הנה משכנע שיזכה במעמד הראוי לו.

השוֹפֵט פנה אל רבי זלמן ושאל אם יש לו מה להוסיף בטורם יכרז גזר הדיו, חור ותשוש קם רבי זלמן על רגליו ואמר, "כבוד השופט, כבר כמעט שלוש שנים אני מל תינוקות, ותמיד האמנתי שאני עושה את הדבר הנכון, לא ידעתי שאני מזיק לתינוקות, ומעולם לא ראיתי בין התינוקות שמלתי מי שנפגע מכך פיזית או נפשית.

כאן באולם יושבים אנשים שמלתי לפני עשרים שנה ויותר, ביניהם כבוד התובע המחוזי וחוקר המשטרה מאילינקה, והנה הם לפנינו בריאים ושלמים וממלאים את תפקידיהם בכשרון רב כפי שהכל רואים, את שניהם מלתי כשהיו בני שמונה ימים ואני חושב שפגעתי בשכלם, האם מי מהם או מהקהל מבקש לערער על עבדה זו.

הדברים גרמו הלאם מחלט באולם, פני התובע והחוקר חפו, בתוך רגעים השתנתה האווירה באולם מן הקצה אל הקצה, גם השופט חש כי גלוי המפתיע של רבי זלמן והאפן הפשוט שבו הציגו, שמטו לחלוטין את הקרקע מתחת לרגלי התביעה, רבי זלמן שלח חפשי לביתו.

(נפלאות הברית)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (יג ב)

לפני הרה"ק רבי דב בער ממעורר בט זיע"א הגיע יהודי שנסלח על ידי תלמידו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זיע"א, ובדיו פתקא אותה שלח רבי אהרן לרבו, "מוסר כתב זה מכף רגלו ועד ראשו אין בו מתם, וזקוק לתקון".

הביט רבי דב בער על העומד כנגדו, ואמר שאינו רואה עליו שהוא בעל חטאים כמו שנקתב בפתקא, אך אם רבי אהרן כתב זאת, הדבר בודאי היה נכון, בזכות הדרך שעשה אותו אדם כדי להגיע עד אלי, כבר זכה למעט תקון.

כך מצינו מפרש בתורה, 'אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' לנגע צרעת' וכו' 'והובא אל אהרן הכהן וכו', 'וראה הכהן אתו ביום השביעי שנית והנה כהה הנגע

ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכהן, כי על ידי ביאת האיש אל הכהן ועל ידי טרח הדרך שבא אל הצדיק, כבר נרפא הנגע. (מובן אליהו)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (יג ב)

אשה עשירה הגיעה לפני הרה"ק רבי מאיר מפרמיטלאן זיע"א, ודמעתה על לחיה, בשברון לב ספרה כי כבר מספר חדשים היא סובלת מצרעת שפרחה על גופה, כבר הספיקה להיות אצל טובי הרופאים שאמנם ידעו בחכמתם לטל הון עתק, אך מזור ותרופה לא ידעו להמציא.

בתחננים חלתה פני הרבי, שיעתיר בעדה ויחיש לה רפואה, גער בה רבי מאיר ואמר חדות, "מדוע תפרת בשבת", נבהלה האשה והשתוממה בשמעה את דברי הרבי, והדבור נעתק מפיה זמן מה.

המתין הרבי למוצא פיה ואחר אמר, "מדוע לא תעני, מאיר לא מוציא חלילה לעז על בת יש"אל", התחילה להוציא מלים מפיה, כלה רועדת אמרה, "חטאתי ופשעתי, בעלי לא היה בבית שבועות מספר, ולא ידעתי יום בואו, לפתע בא בערב שבת אחרי הדלקת גרות, ואמרתי לתת לו כתנת נקיה שילבש לכבוד שבת, חפשתי ומצאתי כתנת אחת נקיה, אולם עם צוארון קרוע, מיד ישבתי ותקנתי אותו תפירה קלה".

כשמע הרבי את דבריה אמר, "אם כך את רואה שעניי רואות נכוחה, מאיר לא טועה לחילה", התנפלה האשה לפניו והתחננה, "רבי קדוש, רחם עלי והושיעני, אין לי על מי להשען אלא לתפלתך שתושיעני".

משרָאָה כי מתחרטת על חטאה, קרא לשמש ואמר, "לך קרא לי את יוסף החיט", כשהגיע אמר לו הרבי, "הזכרת לפני שיש לך בת שהגיעה לפרקה ואין לך נדונה שתוכל להשיאה לאיש", אמר לו החיט, "נכון".

שאל הרבי לאיזה סכום הוא נזקק, ומששמע כי הסכום הנו שלוש מאות שקל כסף, אמר לאשה, "תני לחיט שלוש מאות שקל כסף, ותרפאי רפואה

שלמה", אחר צוה על האשה שתלך לטבל בנהר עם בת החיט, וכן שתזוהר מהביט בבשרה אחר שתצא מהמים.

כאשר נודע לחיט שעל בתו ללכת לנהר עם האשה המצרעת לטבל כדי שתתרפא, היה מפחד ודואג על בתו פן תעלה בה הצרעת, אך הרבי ראה את פחדו והרגיעו, "אל תפחד, בתך תלך ותחזר שלמה".

למחרת הלכה האשה עם בת החיט לנהר, וכבר בתוך הנהר הרגישה כאילו נפרד עורה מבשרה ונופל אל המים. כל עוד הייתה במים, נזרה ולא הביטה בבשרה, אך כשיצאה מהמים הסתכלה על ידה בלא כוונה, והנה ידה נשארה מצרעת.

נבהלה ומהרה לבוא אל הרבי, והוא אמר לה, "מדוע הסתפלת על ידך, הלא הזהרתיו", אז צוה לקרא שוב לחיט וישאלהו, "היש לך עבור הוצאות החתונה עצמה", ויאמר "לא", אמר לה הרבי, "תביאי עוד מאה שקל כסף להוצאות החתונה, ותלכי עם הכלה ותרחצי בשנית בנהר, אך הפעם תקשרי את עיניך במטפחת, כדי שלא תכשלי עוד".

עטתה כדברי הרבי, ואז יצאה ובשרה כבשר נערה קטנה בריאה ושלמה, ונתנה שבח והודיה לקל בורא עולם ששלח לה רפואה אחר שזכתה אותה לשוב בתשובה. (סיחות הצדיקים)

אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' נגע צרעת והובא אל אהרן הכהן וגו' וראה הכהן את הנגע וגו' (יג ב-ג)

עני מדכא היה חותנו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומארנא זיע"א, הוא הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א, בביתו שלוש בנות שהגיעו לפרקו, ובכיסו אין פרוטה עבור הנדונה ושאר הוצאות הנשואין והמלבושים.

בכל עת שהיה נוסע אל רבו הרה"ק רבי יעקב יצחק מלוברלין זיע"א, היו בני ביתו מדברים על לבו שישח דאגתו לפני רבו הקדוש, אך כשהיה בא לפני הרבי, היה שוכח את הבקשה ואת מצבו הקשה ומעולם לא הזכיר זאת לפני הרבי.

בְּדָד יָשֵׁב מִחוּץ לַמִּחְנֶה מוֹשְׁבֵוֹ (וי מו)

בעודו צעיר לְיָמִים עַת הַגִּיעַ הַמִּשְׁגִּיחַ **רבי מאיר חדש** זצ"ל לגיל הגיוס לצבא, הוא נסה לחמק מכף בְּכָל דָּרוֹךְ, וְטָעַן תְּדִיר שְׁגִילוֹ נְמוּךְ יוֹתֵר וְעֵדִין לֹא הִגִיעַ לְכָל חֵיבוֹ שְׂרוּת בְּצָבָא. אֵךְ בְּאַחַד הַיָּמִים עַת נִתְפַס עַל יְדֵי חֲלִי הַמִּשְׁמָר בְּרַחוּבוֹת מִיְנֶסֶק, נִשְׁאַל הֵיכָן תְּעוּדַת הַזְהוּת בְּהַ חֵיב לְהִתְגַּיֵס.

הוא נסה להתחמק בטענה שאינה עליו, אולם הצמד לו שוטר שתפקידו להתלוות אליו לפאריץ, עירת הלבבות, ולהביא את המסמכים, לא נותרה בידו ברירה, והוא שב כעבר זמן קצר למינסק ובידו תעודת הזהוי בו נכתב גילו האמתי, בשל כך היה חייב להתגייס.

בתעודת הזוהת חסרה התמונה, והשוטר לקח אותה לצלם, הוא צעד לאטו צולע קמעא, אולי יבחין בו מישהו, "קשה לי ללכת הרגל פואבת", התנצל לפני השוטר, כשנכנס לחנות, הבחין כי הצלם יהודי ומהר להפטיר באזניו באידיש, "לא היום", הצלם הבין את הרמז, והודיע שהתמונה תהיה מוכנה בעוד יומים.

בשימונו זאת רוח לו, בעוד יומים כבר תהיה קבוצת המגייסים הרחק בדרו, והוא ישאר בעירה, בלית ברירה השתגר השוטר אחר העציר הצולע חזרה אל בית המעצר, והוא הנח במעצר עד ליציאה ראשונה של מגייסים חדשים, אחר שתגיע התמונה.

מיד בכניסתו לבית המעצר, הבחין כי עליו לשהות עם קבוצת צוענים, ברגע הראשון הוא נרתע מפניהם, לא היתה זו החברה המעודפת עליו, אך כאשר הם נלקחו למחנה מהמקום והוא נותר לבד, העמיקה בו תחושת הבדידות וחברתם היתה חסרה לו. לְיָמִים סָפַר כִּי אֵז לָמַד עַד כַּמָּה זְקוּק הָאָדָם לְחֻבְרָה, בְּלִית בְּרָרָה, גַּם חֻבְרָתָם שֶׁל צוּעֲנִים נִחְשָׁבַת לְחֻבְרָה.

למחרת התברר לו כי יהודי שראהו מתהלך ברחובה של מינסק בלוי השוטר, הבין כי הוא נתפס והביא הדבר לידיעת עסקני הקהלה, שמהרו ופעלו לשחרר את הצורב הצעיר מהשרות בצבא ולהשיבו לבין כתלי הישיבה. (המסגרת ר' מאיר)

רְצוּפוֹת, בְּתַחֲלָה נִבְהַל מִהַדְבָּר, אֵךְ כְּאִשֶׁר הַגְּבִיָּה הַסּוּדָר שֶׁעֲטוּף אֶת רֹאשׁ הַיֶּלֶד בְּמִקוֹם הַצָּרֵעַת, תָּמָה הָאֵב לְרֹאוֹת כִּי הִיא נִרְפָּאָה, כְּעֵבֶר מִסָּפֵר שְׁעוֹת לֹא נוֹתֵר רֶשֶׁם מִהַצָּרֵעַת. (נפלאות הסבא קדישא מראדושיץ)

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן (וי ט)

כתב הרה"ק **התפארת שלמה** זיע"א, גם אחר שיצא שמעו של הרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א בעולם, לא חשב הרה"ק **רבי דב בער ממעזריטש** זיע"א להגיע לבית מדרשו, להיות מהפופים אליו, ומהסרים למשמעתו, רק אחר שנחלה, הגיע לבעל שם טוב לבקש עזר ותרופה.

הבעל שם טוב העתיר בעדו והצמיח לו רפואה על ידי מופת שעשה עמו, בזכות כך התגלגל הדבר ורבי דב בער זכה שרבו הבעל שם טוב מסר לו כל מעינות החכמה עד שזכה להיות מנהיג הדור, ועדין מתנוצץ אור קדשתם מתלמידיהם הבאים אחריהם בכל דור ודור, מפיהם אנו חיים עד יבא גואל במהרה בימינו.

למען השיגו תחת כנפיו, מכרח היה הבעל שם טוב להראות לו מופת, זה אשר אומרים בפורים 'תשועתם היית לנצח', מה שהצדיקים מצמיחים ישועות בקרב הארץ, בענייני עולם הזה, הוא להראות אות ומופת למען יתקרב אליהם בני אדם, להרבות תלמידים להפיץ אור תורתם וקדשתם אליהם, ודבר זה הוא לנצח, וְתִקְוַתָּם בְּכָל דוֹר וְדוֹר'.

זה דאיתא בגמרא (עבודה זרה יט:), 'מכריז רבי אלכסנדר מאן בעי חיי מאן בעי חיי, כגוף ואתו כולי עלמא לגביה אמרי ליה הב לו חיי, אמר להו 'מי האיש החפץ חיים' וגו' 'נצר לשונך מרע', שמא יאמר אדם נצחתי לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, אלך ואתגרה בשנה, תלמוד לומר 'סור מרע ועשה טוב', אין טוב אלא תורה שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת אלהי אלהיכם'.

בעניני עולם הזה עשה הבורא יתברך שיורבו צרכי בני אדם, לרפואה לפרנסה וכיוצא בזה, ואחר שהכל נאספו לבקש צרכיהם ונאו אל רבי אלכסנדר, יכול היה להורות להם דרכי השם. (תפארת שלמה על מועדים - רמזי פורים)

משראו כי כל תחנוניהם לשוא ורבי אברהם מרדכי לא יזכר מהדבר לפני הרבי, נסעו אחריו ללובלין, שם דרשו ממנו במפגיע להזכיר את המצב הקשה לפני הרבי, לא נותרה בידו ברירה והוא נכנס לרבי וספר על גנותיו.

שאל החוזה, "מדוע לא אמרת לי דבר עד הנה", והוא השיב, "חשבת אשור אתי", השיב הרבי, "בנגעי הנפש כתוב בתורה, 'אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת והובא אל הכהן, וראה הכהן את הנגע', כלומר, הכהן בעצמו יראה את הנגע מיד מבלי שיגידו לו.

אבל בנגעי בתים כתוב, 'ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית', מכאן שבנגעי בתים, כלומר בצרכי הבית, צריכים להגיד לכהן". (אמרי קודש - קאמארא)

ואם פטה תפסה המספחת בעור אחרי הראתו אל הכהן לטהרתו ונראה שנית אל הכהן (וי ז)

ספר רבי יוסף אלפס אב"ד יעזוב, את אשר שמע מזקנו החסיד המפרסם ר' משה שמחה ז"ל. בהיות אביו החסיד ר' ירחמיאל ילד כבן חמש שנים, פרחו צרעת בראשו והתפשטה יותר ויותר, עד שינדה על מצחו סמוך לעיניו.

הרופאים שבדקוהו הזהירו כי אם תפשה הצרעת עד העינים, יתכן והוא ישאר סומא כל ימי חייו ולא תועיל לו עוד תרופה, הם נתנו רפואות שונות בתקוה שיעצרו בעד הצרעת מלהתפשט ולגדל, אך לא הועילו מאומה.

בראות אבי הילד שהצרעת הולכת ופושה והסכנה מתקרבת, הזדרז לשכר עגלה ומהר לנסע עם הילד החולה לראדושיץ, אל הסבא קדישא הרה"ק **רבי דב בער מראדושיץ** זיע"א.

בנאו אל הקדש מצא את הרבי שוכב על מטתו, כי היה חולה או חלוש מאד, כשספר את מבקשו לפני הרבי, נצטוו להגיש לפניו את הילד, הוא עשה כך והרבי העביר את ידו הקדושה על פני הילד בדרך חבה, החזיר לו את הילד, ופטרו לשלום.

בדרבם לביתם, תקופה את הילד שנה עמקה שנמשכה מספר שעות

פרשת תזריע

כבוד הבריות

דפיקות נשמעו על דלת ביתו של הגאון רבי אברהם שמחה הכהן קפלן, רבה של עיר הקודש צפת שבגליל העליון. השעה הייתה שעת צהרים מוקדמת, והרב ישב בסלון ביתו ושקד על לימוד התורה בהתמדה רבה. הרבנית, מרת הדסה קפלן, שהייתה עסוקה באותה שעה בהכנת סעודת הצהריים, מיהרה לפתוח את הדלת, לבל יפריעו הדפיקות את עיונו של בעלה בעומקה של הלכה.

בדלת עמד שליח בית הדואר - הדוור, חבוש סרבל ולראשו כובע מצחיה. הדוור חיטט בתיקו שהכיל מכתבים רבים, והוציא את המכתבים שהגיעו אל הרב. בדרך של שיגרה היה הדוור מניח את המכתבים בתיבת הדואר הסמוכה לבית, אלא שהפעם התנצל על ההפרעה: מלבד המכתבים הבאתי עימי גם מברק דחוף, ועל כך דרושה חתימתכם האישי כי המברק הגיע לידכם.

הרבנית נטלה את המברק והשתוממה לראות כי החתימה על המברק היא שלש אותיות בראשי תיבות: "אי"ש". והיא שחכמנית הייתה ידעה לפענח את החתימה: הלוא זו חתימתו הקצרה של גאון הדור החזון איש, המצניע את שמו, רבי אברהם ישעיה קרליץ, בראשי תיבות. בחרדת קודש חתמה הרבנית על קבלת המברק ומיהרה להביא את המברק לפני בעלה בהתרגשות רבה: מברק מהחזון איש!

אם הרבנית השתוממה מעצם מברקו של החזון איש אל בעלה, הרי שרבה של צפת, השתומם עוד יותר. המברק היה קצר ביותר ונאמר בו הלכה פסוקה בדיני מקוואות: "שיעור מקוה - לכתחילה שבע מאות וחמישים ליטר, ובשעת הדחק לא פחות משש מאות ארבעים ושמונה ליטר". הלכה זו ותו לא.

היה רבה של צפת משתאה מול המברק המפתיע ביותר. הוא לא זכר על שאלה עכשוויות כלשהיא שאותה שלח לשאול את החזון איש בענייני מקוואות בכלל ובענייני שיעור מקוה בפרט. אמנם מלאכה רבה ומופלגה השקיע רבי אברהם שמחה קפלן בפיתוח מקוואות הטהרה בעיר צפת, והיה חושב מחשבות כיצד להשביח את מקחם, להדרם ולשכללם על הצד היותר טוב, בריבוי ההידורים, ופעמים רבות היה דואג לתשלומי ההוצאות מכיסו הפרטי.

כך היה מעשה ואנשי המועצה הדתית

לחיוב, ואף התפלא: מהיכי תיתי שלא יקבל עליו רבנות עיר קודש זו, המשיך רבינו שלמה אלקבץ ושאל: האם לא ידעתם שרב העיר הקודם הניח אחריו בן יורש ולו הוא שיאתה כסא המלוכה?! התפלא האלשיך הקדוש ושאל: הלא בנו זה של הרב הקודם הוא ילד קטן ואינו יכול למלא מקום אבותיו, כך שאין לו תורת ירושה כלל?

לא הסכים רבינו שלמה אלקבץ לכך והשיב: אדרבה, עלינו להמתין עד שבנו של הרב יגדל ויצמח לאילנא רברבא ואזי יוכתר לרבנות העיר למלא מקום אבותיו. שמע זאת האלשיך הקדוש וקיבל את דבריו, ואכן הוסכם על דעת כולם לתת משפט הירושה לבן, הגם שהוא קטן, וקהילה קדושה צפת המתינה עד שיגדל הילד ונעשה ראוי לאותה איצטלה.

ואמנם מנהג צפתי זה בו הקפידו על מנהג הירושה, נהגו ברבי אברהם שמחה קפלן בעצמו. היה זה לאחר שהגאון רבי אברהם לייב זילברמן נפטר בתחילת שנת תש"ח, לאחר שכיהן ברבנות העיר צפת כשלושים שנה. רבי אברהם לייב הותיר אחריו בת חכמה ומשכלת, אשר הועידו אותה להינשא למי שימלא את מקום חותנו ברבנות.

היו גדולי הדור תרים ומחפשים מי הוא זה הראוי לעלות על כסא הרבנות בצפת, עד שהגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל הציע לקחת את הבחור כליל המעלות רבי אברהם שמחה קפלן. רבי אברהם שמחה נולד בראש חדש תמוז של שנת תרע"א, בעיירה ויסוקה שבפולין, למשפחה המיוחסת לגזע רבינו הש"ך. בגיל חמש עשרה היה לתלמיד מובהק ישיבת סלונים והיה לאחד ממקורביו הגדולים של הגאון רבי שבתי יגל זצ"ל.

מישיבת סלונים עבר רבי אברהם שמחה ללמוד בישיבת מיר, שם שקד על תלמודו במשך ארבע עשרה שנה. סיעתא דשמיא מופלגה עמדה לו שכבר באותם השנים השתלם בכל מקצועות התורה ובספרי ההלכה בפרט, ולא דווקא באותם מסכתות הנלמדות בעולם הישיבות. לימים סיפר רבי אברהם שמחה שהחלטה ללמוד הלכה גמלה בלבו בשעה ששב לביתו בוויסוקה מישיבת מיר. בני העיר ששמעו כי בן ישיבת מיר נמצא בקרבת מקום, הגיעו לשאול אותו שאלות שונות בענייני טריפות. פשוט היה להם כי תלמיד ישיבת מיר בוודאי יודע לפסוק הלכה למעשה. מיני אז גמלה בליבו החלטה לרכוש בקיאות הלכתית מובהקת.

בעיר צפת הודיעו כי הם מגבילים ומקצצים את שעות פתיחת המקוואות. לטענתם, עשו זאת בשל מחסור בכסף לתשלום ההוצאות הכרוכות בשעות פתיחה רבות. אך מששמע זאת רבה של צפת הוא הזדעזע עד מאוד והורה תיכף להחזיר את פעילות המקוואות כפי שהיו עד כה, ואילו על שאלת התקציב הודיע הרב כי יממן זאת ממשכורתו האישית.

ואכן מצווה ועושה היה רבה של צפת על כך מהחזון איש אשר הורה כי עיקר ויסוד עבודתו הרבנית צריכה להיות כדי לפאר ולרומם את המקוואות בעיר, להשגיח שיתנהלו על הצד היותר טוב ולדאוג לכל צרכיהם. הוראה זו קיים רבה של צפת בכל כוחו ובכל מאודו.

אלא, שכאמור, לא הצליח רבה של צפת להבין טיבו של מברק זה על שם מה הוא בא. יודע הוא היטב ששיעור מקוה הוא ארבעים סאה, ולא היו לו כל התלבטויות סביב שיעור ארבעים סאה בליטרים, לכתחילה או בדיעבד. מהיכי תיתי הוצרך החזון איש להודיע לו זאת, ועוד בבהילות רבה שכזאת, במברק דחוף ומהיר!?

עוד הרב יושב ומהרהר בפשר מברק זה, ושוב נשמעות דפיקות על דלת הבית...

רגיל היה רבה של צפת, רבי אברהם שמחה קפלן, לספר למקורביו ואנשי ביתו, מעשה שהיה בזמן רבינו משה אלשיך, הוא אשר נתקדש בשפתי צדיקים להקרא: האלשיך הקדוש. כאשר נצחו אראלים את המצוקים ורב העיר צפת נתבקש בישיבה של מעלה ונסתלק מן העולם. ישבו טובי העיר על המדוכה כדת מה לעשות בהמשך הרבנות של העיר צפת, ולאחר ששקלו וטרו בזה זמן רב הגיעו למסקנא כי הראוי ביותר הוא שאדרת הרבנות תוטל על כתפי האלשיך הקדוש, שהיה אף הוא מתושבי העיר צפת. עלו טובי העיר אל האלשיך הקדוש ושאלוהו: האם יאות להתעטר בעטרת תפארת רבנות צפת, והשיבם בחיוב.

אדהכי והכי, תוך כדי שפרנסי העיר היו עסוקים בהכנת כתב הרבנות ובארגון מעמד הכתרת האלשיך הקדוש לרב העיר צפת, עלה רבינו שלמה אלקבץ, בעל 'לכה דודי', אל ביתו של האלשיך הקדוש, והתעניין אצלו: האמנם הסכמתם לקבל על עצמכם את כתר רבנות צפת? ומשהנהן האלשיך הקדוש בראשו

שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין, עיין שם.

אמנם בזוהר הקדוש אמרו דגם על פגם בהאמונה רח"ל נגעים באים. עיין שם בפרשת בלק (רו). שמונה י"א דברים שעל ידם נגעים באים ומונה עבודה זרה בראש. וכן כתב המהרש"א על גמרא ערכין שם, דלדעת רבי מאיר שבמדרש רבה (תחילת פרשת מצורע) נגעים באים על עוון עבודה זרה רח"ל, עיי"ש.

והנה בכלל האמונה הוא להאמין בהשגחה פרטית, שבכל דבר שיארע לו יאמין שהוא בהשגחה פרטית מעם ה' ושהוא לטובתו ולא יהרהר ח"ו אחר מדותיו של הקב"ה, וכמו שאמר הרה"ק בעל יסוד העבודה זי"ע 'אל אדון על כל המעשים' זהו תירוץ על כל הקושיות. וכן לבטוח בה' על העתיד, שהבטחון הוא פרי האמונה, כמובא בספר 'שומר אמונים' (דרוש הבטחון פרק ג) והיינו שלא ידאג כלל על העתיד רק יסמוך עצמו על ה' ויקיים מה שכתוב (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יהבך', להשליך עצמו על הקב"ה שיעשה עמו כטוב בעיניו.

והנה פגם האמונה רח"ל נקרא 'פגם הראש', כי קיום מצות אמונה הוא במוח שבראשו. וזה הפגם יכול להיות בב' אופנים: אופן א' שמתרעם ח"ו על מדותיו של הקב"ה על העבר, דהיינו על הצרות שעברו עליו. ואופן הב' הוא שדואג על העתיד. ועיין במהרש"א הנ"ל שלפי ערך העבירה כן יבואו על האדם הנגעים, אם בגופו אם בממונו אם נגע מוסגר או מוחלט, עיי"ש. ועל כן להיות אשר פגם האמונה הוא פגם היותר גדול מכל הפגמים רח"ל, על כן גם נגעו הוא במקום גלוי בראשו, כמו שכתב האור החיים הנ"ל.

וזהו שאמר הכתוב 'וכי יהיה בקרחת או בגבחת' וגו' דהיינו שפגמך יהיה פגם האמונה רח"ל שהוא במוחו ובמחשבתו של אדם: 'בקרחת' שהוא כלפי אחוריו, דהיינו פגם בהאמונה על העבר כנ"ל, או 'גבחת' שהוא כלפי פניו, דהיינו פגם באמונה על העתיד. ועל ידי כן יהיה גם נגעו במקום מגולה בראשו כנ"ל. ובהיות אשר פגמו הוא פגם בהאמונה שהוא פגם הגדול ביותר, לכן 'איש צרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן', דהיינו שטומאתו כפולה ומכופלת כי פגמו עולה על כל הפגמים, והטעם 'כי בראשו נגעו' דהיינו בהאמונה שהוא במוחו ובמחשבתו של אדם כנ"ל. עכ"ד קדשו.

ואולי יש לומר עוד שגם לצד מה שאמרו חז"ל שנגעי הראש באים על חטא לשון הרע, הרי באמירה רעה כלפי רעהו, מגלה הוא שאיננו מקפיד על כבוד הבריות, והיא משפיל אותם ולועג להם, וכמידה נגד מידה אף הוא נענש בנגע כזה שאין בו כבוד הבריות, שהכל רואים את נגעו.

מגוריו, ומשמע כי הוא מתגורר בצפת, המשיך להתעניין אצלו על מצב הדת וחומות היהדות בעירו. לאחר שיחה קצרה המחזיקה את המרובה, חזר החזון איש לשאלה אותה נשאל ואמר לו: על שאלתך בעניין שיעור מקוה - ברוך השם שיש מרא דאתרא בעירך, זו שאלה הראויה אליו. סע חזרה לעירך ותשאל את רב העיר שאלה זו, והוא שידי רב לו בהלכות, בוודאי ישיב לך תשובה מוסמכת על שאלתך.

באותו רגע הבין רבה של צפת את סודו של המברק: החזון איש, בעיניו החודרות והצופיות למרחוק, הבין שיהודי זה מבקש למצוא תואנה כדי להתגולל על רב העיר הצעיר שזה עתה התמנה למשרה. מבקש להכשילו בדבר הלכה כדי שיעלה בידו להדיחו ממשרתו. האיש שסבר בטעות כי מקוה הטהרה שבעיר צפת, העומד תחת פיקוחו של הרב, מכיל מים פחות מהשיעור הנדרש, החליט לבוא אל החזון איש עם השאלה, כדי לשמוע מפיו שיש פסול במקוה הצפתי.

אולם החזון איש שזהיר היה בכבוד הבריות עד להפליא, ועל אחת כמה וכמה בכבודם של רבני ישראל, סירב להשיב לו. ועוד יותר מזה, חושש היה החזון איש שמא הרב אינו זוכר בדיוק את כמות המים הנדרשת למקוה כשר. בשל כך, מיהר החזון איש והריץ מברק אל הרב, כדי שתשובתו תהיה מזומנת לו, שאם ישאלו אדם זה לא יגמגם לו אלא יאמר לו מיד.

על הפסוק (ויקרא יג מד): **'איש צרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו'**, מבאר רבינו האור החיים הקדוש, כי כאן יש יוצא מן הכלל, שבעוד שתמיד הקב"ה חס על כבוד הבריות, הרי שאצל חלק מהמצורעים אנו מוצאים שהקב"ה אינו חס על כבודם ומבזה אותם בגלוי כשצרעתם נראית לעין כל ובפרהסיא.

וכך הם דבריו הקדושים: 'צרוע הוא'. ולא אמר 'צרעת הוא'. אולי כי לצד שה' זלזל בו כל כך שהפריח צרעת בקרחתו ובגבחתו, זה יגיד כי טומאתו מרובה משאר נגעים הבאים בהצנע, כי ה' יחוש על כבוד הבריות, וזה מעשיו מוכיחות כי נמאס בעיני ה' ויסרו נגע כזה רחמנא ליצלן. ולזה גמר אומר: 'בראשו נגעו', לתת טעם לקריאתו כן איש צרוע וגו', כי בראשו נגעו.

ופירוש הדברים הביא הרה"ק רבי אברהם יצחק מתולדות אהרן זי"ע"א בספרו 'דברי אמונה': ונראה ביאור הענין, דהנה בגמרא (ערכין טז) אמרו דעל ז' דברים ננעים באים, על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבועת

המשגיח דמיר הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זצ"ל, אשר התברך בעין צופיה, אהב את רבי אברהם שמחה אהבת נפש, עד שכאשר נקרא רבי אברהם שמחה להתגייס לצבא, צם עליו רבי ירוחם יום שלם בבקשת רחמים ובתחנונים להציל כלי יקר זה מזולל ולהושיעו מגזירת הגיוס. באחת ההזדמנויות פנה אליו רבי ירוחם ואמר ברגש רב: יש לי בישיבת מיר מאה וחמשים עילויים שיכולים לשמש כראשי ישיבות, אך רבנים שיוכלו לפסוק בכל מקצועות התורה - אין לי! רואה אני עליך כי אתה ראוי ומתאים להיות רב ודיין בישראל.

בחודש אדר של שנת תשי"ג נשא רבי אברהם שמחה את הרבנית הדסה, וכבר תחת החופה הוכתר לרב העיר צפת, כשהכל מצפים ומייחלים שימשיך את שלשלת הרבנות המפוארת.

ולימים, כשפנו אליו מקורביו ואנשי שלומו ואמרו לו כי מהראוי שיעסוק בחינוך תלמידים ומוטב יעשה אם יעבור לגור במרכז ארץ, שם יפתח ישיבה ויעמיד תלמידים הרבה. נענה רבי אברהם שמחה ואמר: אין אני בן חורין להיפטר מהמשך המסורת המשפחתית של רבנות העיר צפת. זהו תפקידי בעולם ובה אני רואה את שליחותי בעולם.

היה זה זמן לא רב לאחר שעלה הרב הצעיר לכהן פאר על כסא רבנות העיר צפת, כשהמברק מאת החזון איש עם שיעורי המקוה לכתחילה ובדיעבד הגיעו אליו, והוא נותר משתומם מה ראה החזון איש לעשות כזאת ולשלוח אליו בבהלה את מידת ארבעים סאה בליטרים.

בעודו יושב ומהרהר בטיבו של המברק, ויהודי אחד מבני העיר דופק על הדלת ומבקש להיכנס לשאול את הרב שאלה הלכתית. והנה, לא פחות ולא יותר, אותו יהודי מבקש לדעת: מה שיעור של מקוה? כמה ליטרים יש בו? הרב, מופתע לחלוטין מצירוף העניינים ומשיב לו ברהיטות רבה: "שיעור מקוה - לכתחילה שבע מאות וחמישים ליטר, ובשעת הדחק לא פחות משש מאות ארבעים ושמונה ליטר". והיהודי לא נרגע: וכמה ליטרים יש במקוה שבעיר צפת? והרב קפלן, משיבו: הבה ונצא יחד אל המקוה ונראה בעינינו.

משבאו לשם וראו כי המקוה מכילה יותר ליטרים של מים מאשר השיעור לכתחילה, נחה דעתו של השואל, והוא סיפר לרב, כי הנה חוזר הוא עתה מהעיר בני ברק, שם ביקר אצל החזון איש, וכששאל אותו: מה השיעור של מקוה, לא הסכים החזון איש להשיבו דבר. תחילה התעניין אצלו על מקום

מלון יקרון והדושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מרכבה לשכינה

איברי הנפש פעולתן ע"י הכלים שהם איברי הגוף. ומזון האיברים הרוחנים הוא על ידי קיום התורה הכלולה מתרי"ג מצות כדמיון תרי"ג אברי הגוף, וכל אבר מרמ"ח איברים ניוון מן מצוה פרטיות מתיחסת לאותו אבר, וכאשר מוכח מש"ס דמכות (כג): אשר נבאר אח"ז.

וכ"כ הרב אלקי מה"ר חיים ויטאל בספרו שער הקדושה (ח"א ש"א) וז"ל: וכל אבר וכו' וכאשר יחסר לאדם קיום איזה מצוה גם האבר הפרטי המתיחס לאותו מצוה יחסר ממנו מזונו הנמשך לו משם הוי"ה, כמ"ש (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, כי בשם הוי"ה תלוין כל המצות כמו שאמרו חז"ל (תקו"ז) י"ה עם שמי שס"ה ו"ה עם זכרי רמ"ח וכו'. לכן צריך האדם לחפש בכל כוחו לקיים כל תרי"ג מצוות וכאשר יקיים איזה מצות עשה יכיון להסיר מהאבר הפרטי של נפשו המתיחסת אל המצוה ההוא זוהמת הקליפה ההיא ואז תחול עליו אבר המצוה הקדושה ההיא אחר הסתלק הזוהמא, וכן במניעת העבירה יכוין שע"כ יסולק הזוהמא אשר בגיד הפרטי של הנפש המתיחסת לאותו עבירה, ואז יוכל להמשיך שפע הרוחני הנמשך דרך הצינור הרוחני ועי"כ נעשית נפשו כסא ומרכבה אל קדושתו ית', וזה סוד האבות הן הן המרכבה, עכ"ל ודפח"ח.

ודע והבין דבריו הקדושים שהוא כלל גדול לכל התורה והעבודה, להגיע למדרגת ואתם הדבקים בה' וגו' ולמצות עשה ובו תדבק וגו', ע"כ].

ואצל האבות הקדושים מצינו שקיימו כל התורה כולה לפני שניתנה, ומנין ידעו את התורה? אלא שבגדלו מעלתם ראו בכל אבר ואבר שבגופם את הענין הרוחני הטמון בו ובכך הבינו והשיגו כנגד איזו מצוה הוא מכוון, וזה מה שאמר המדרש (בר פצ"ה) על אברהם אבינו: 'מהיכן למד אברהם את התורה רבן שמעון אומר נעשו שתי כליותיו כשתי כדים של מים והיו נובעות תורה וכו' רבי לוי אמר מעצמו למד תורה, היינו שהשכיל בגופו בפנימיות הדבר ובכך הבין ולמד את התורה וכנאמר 'מבשרי אחזה אלוה' (איוב יט כו), ומסיבה זו אמרו חז"ל (בר פ"מ"ז): 'האבות הן הן המרכבה, כיון שהשכילו בגופם להבין שאינו רק בשר ודם הנראה לעינים רק נברא בצלם ומכוון כנגד תרי"ג מצוות התורה שהם תלויים בשמו הגדול יתברך.

דברים עליונים וכפי שהאריך בזה בזה"ק בהרבה מקומות.

ובתיקוני זוהר (בהקדמה) משמע שבשם הוי"ה תלוין כל המצוות שהרי כתב שם עה"פ 'זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור' (שמות ג טו), 'זה שמי יחד עם י"ה' בגימ' שס"ה וזכרי יחד עם ו"ה בגימ' רמ"ח. הרי שהמצוות שהם כמנין אברין של האדם קשורות ודבוקות בשמו יתברך והוא בעצם מה שאמרו (ראה זוה"ק ח"ג עג.) 'קוב"ה אורייתא וישראל חד'.

[בספה"ק **תולדות יעקב יוסף** בהקדמתו כתב בזה"ל: ידע האדם וישכיל היצור נוצר כי גוף האדם איננו האדם רק לבוש האדם, נוצר ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, והש"י נפש בו נפש חיה כלולה מרמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחניים ויתלבשו תוך רמ"ח איברים של הגוף, ואז פועלים

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וּגְוִ' (יב, ב).

ששת ימים ברא ה' את השמים ואת הארץ, בהם נבראו כל תולדותיהם, הדומם והצומח, וכל החיות והעופות, אך המעולה שבנבראים הוא האדם. האדם הוא מלשון 'אדמה לעליון' ובבריאתו נאמר 'ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו' (בראשית א כז), ואמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ד) 'חביב אדם שנברא בצלם', ויש להבין ענינו.

בתוה"ק נתן לנו השי"ת תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, וכגופו של אדם בו יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים, ואין זו משוואה בעלמא אלא שכל אבר שבגוף האדם מקבל את חיותו מקיום אחת ממצוות התורה שהיא ונותנה אחד הם, כי גוף האדם מכוון כנגד

מִילְתָא דְפִלְיָאָה

מסירות נפש יסוד לכל השגות בני ישראל

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וּגְוִ' (יב, ב).

ואף אל זה נביט שבעצם בעיקר תולדתם נוצרו בני ישראל לתכלית זו שיעמדו מול כל טבע שבעולם וכל חשק ורצון יתבטל לעומת רצון הבורא כהמס דונג באהבה רבה, כדברי **השפת אמת** (וירא תרנ"ח ד"ה וירא): 'כי מה שהיה שרה עקרה ואחר כך ניתן לה יצחק בדרך נס, היה הכל הכנה לדורות שיוכלו הצדיקים להפוך את הטבע, וכך כתב **החידושי הרי"ם** (ספר הזכות שמות ד"ה ואלה) כי לידת כלל ישראל היה בדרך נס מהאי טעמא, ולהראות כי בני ישראל עיקר מהותם למעלה בשמים ונשתלחו נשמות בני ישראל בעולם הזה לתקן העולם'.

לידת האדם עפ"י נס שיוכל להתעלות על טבעו

כח זה שלמעלה מן הטבע נמצא גם בכל אדם בפרטות, ומטעם זה כל סדר לידת האדם הוא על פי נס, ומתחילת יצירתו נמצא בו כח על טבעי זה, כמו שכתב **השפת אמת** (תזריע תרל"ב ד"ה במדרש): ולזאת היה בריאת האדם בנס, והלא היה יכול הקדוש ברוך הוא לעשות תולדת האדם על פי טבע, והרי בלידת האדם נס נגלה, כמו שכתבו במדרשים ז"ל וכנראה לעינים, רק שהרצון להיות התחלת בריאת האדם במקום הנפלאות, שיוכל להתדבק תמיד בשורשו העליון שלמעלה מהטבע, עכד"ק. שיחזק האדם את עצמו בידיעה זו, שיש בו הכח מעת ראשיתו לחיות מעל לטבע העולם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

האור המקיף את האדם בעת ההכנה למצוה ועשיית המצוה

אשה כי תזריע וגו' (יב, ב).

בכלל החיות שמקבלים מעשיית המצוות נכלל גם ענין האור שיורד על האדם מן השמים, כמו שכתב האריז"ל (עץ חיים שער ב ענף א) שכשאישי ישראל מקיים מצוה יורד עליו משמים אור פנימי, וכשמהדר ומזדרז במצוה יורד עליו אור מקיף, והאורות הללו שומרים ומגינים עליו בבחינת 'חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם', וכן מאירים לו ברמ"ח איבריו הפנימיים וכן רמ"ח המקיפים. ויותר מזה כתב בנפש החיים (שער א פ"ו הגה"ה) שכשאדם רק חושב לעשות מצוה כבר יורד עליו אור גדול מן השמים, וקדושה עליונה חופפת עליו וסובבת אותו, ועל ידי זה הקדושה ואור המקיף הוא דבוק בקב"ה גם בחייו, וזהו שאמר הכתוב (דברים ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם' גם בעודכם 'חיים כולכם היום'.

והנה אחר כך האור ההוא מסייע לו לגמור את המצוה ולקיימה בשלימות, כמו שאמרו ז"ל (יומא לח:): הבא ליטרה מסייעין אותו, וגם מושכת וגוררת את ליבו לסגל עוד כמה מצוות, מאחר שהוא חוסה בצל כנפי הקדושה בסתר עליון ויושב בגן עדן ממש, ואין מקום להיצר הרע לשלוט בו ולהסיתו ולהדיחו מעסק המצוות. ובוזה פירש הכתוב אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, 'בהם' היינו בתוכם ממש, שישים האדם אל ליבו בעת עשיית המצוות, ויבין וירגיש בנפשו שהוא מסובב ומלושב בקדושה עליונה ורוח נכון נתחדש בקרבו, שהרי הוא מסובב אז בקדושת המצוה ומוקף מאוירא דגן עדן.

כח הרצון מסייע להשלים את המצוה

אכן כח הרצון של האדם בלב ונפש כל כך גדול והיא העיקר בקיום מצוות ה', שהרי כידוע קיום מעשה המצוה אינו כל כך ברשותו של אדם הן מחוסר השגתו בהם, וגם מצד תחבולות היצר הרע שמעכבים את האדם מלקיים את המצוות, ובזכות הרצון והמחשבה הטהורה שעושה וחושב האדם בשלימות, גורם שיהיה סיפק בידו

לקיימה הלכה למעשה, ואז הקדוש ברוך הוא עוזר לו להתגבר על היצר. ובאמת בחסד ה' עלינו הרי הוא בעצמו נותן לעמו ישראל את הרצון לעבדו בלבב שלם, וכמו שפירשו בספרים הקדושים על הפסוק (תהלים קמה יט) 'רצון יראיו יעשה', הכוונה שהקב"ה עושה ומכניס הרצונות בליבות יראיו לקיים מצוות להתפלל תפילות ולעשות מעשים טובים, והלוא איתא שאין דבר העומד בפני הרצון, וממילא אם הרצון שלם אזי יקיים בו מאמרם ז"ל 'הבא ליטרה' דהיינו אפילו במחשבה וברצון 'מסייעין אותו' לגומרה בשלימות.

נוח לו לאדם שלא נברא כי אם יעבור עבירות אין לו במה לחיות

הלוא אמרו חז"ל בגמרא עירובין (יג:): שבמשך שנתיים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל האם נוח לו לאדם שנברא או לא, ולבסוף נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש או ימשמש במעשיו, ופירוש הדברים ש'נמנו' לשון מנין, וכיון שמנין הלאוין מרובה על העשין, הרי האדם קרוב יותר לעבור עבירות מאשר לקיים מצוות, ולפיכך נוח לו שלא נברא משנברא, אולם אם ימשמש ויפשפש במעשיו יהיה לו זכות קיום. הרי לנו ראייה מוכחת שכל בריאת האדם וחיותו בזכות קיום המצוות, ואם יש איזה חשש שיעבור על עבירות או לא יקיים מצוות, נוח לו שלא נברא, כי מאיפה יקח חיות וזכות קיום לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו.

בעל מחשבות ורצונות טובות נח לו שנברא

אמנם זה אינו אלא בבחינת המעשים, אבל בכח המחשבה יכול להרבות מנין העשין על הלאוין, כי הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, ומונה גם את המחשבה וגם את המעשה, ונכפל מנין העשין והם מרובין יותר מן הלאוין, ובאופן זה בודאי הוא קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד. ומכאן רואים גודל כוחם של מחשבות טובות שהם מרוממים את האדם עד שיאמר עליו 'נוח לו שנברא משלא נברא'.

בריאת האדם בסוף מעשה הבריאה אך במחשבה תחילה

לפיכך כשדרשו רבותינו ז"ל (ב"ר ח א, ויק"ר יד א) בפסוק (תהלים קלט ה) 'אחור וקדם צרתני' וגו' שהאדם נברא אחרון, ביארו כוונתם בספרים שבמעשה נברא האחרון, ואילו במחשבה היה הוא הראשון כמו שמובא במדרש (ב"ר א ד) 'מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר'. ולפי דברינו הנ"ל יתפרש כוונתם כמין חומר, כי על פי מעשי האדם באמת נוח לו שלא נברא ולכן נברא אחרון לכל הברואים, אולם במחשבה הרי על פי רוב מחשבותיו הטובות נוח לו שנברא ומן הדין שיברא קודם לכל הנבראים. בזה יובן גם מה שאמרו במדרש שם (ויק"ר יד א) תורתו של אדם דהיינו 'אשה כי תזריע', נתפרשה אחרי שכתוב 'זאת תורת הבהמה', כפי סדר יצירתם שיצירת האדם היתה אחר יצירת בהמה חיה ועוף, ואם זכה אדם לקיים רצון ה' יתברך בכל מעשיו ומחשבותיו אז כל העולם נברא לכבודו ואומרים לו 'אתה קדמת לכל מעשה בראשית', ואם לאו אומרים לו 'יתוש קדמך, שלשול קדמך', כי אדם כזה שאין מחשבותיו לשמים הלוא נח לו שלא נברא כלל ובודאי יתוש קודם לו.

הערכה לעצם הבריאה שבראנו השם יתברך

מעתה נבין את אשר לפנינו ונשריש בקרבנו מה הם חיינו ובמה נחשבים אנחנו שיש לנו חיים, לשם מה קיבלנו את המתנה הנקראת חיים, הרי נמנו וגמרו שנח היה שלא נבראנו כלל, אם כן מוכח שחיינו טעם עליון יש בהם והוא הוא עיקרם, ויש בכך עבודה הן בסור מרע והן בעשה טוב וכמו שפירשו בגמרא הנ"ל 'עכשיו שנברא יפשפש במעשיו', דהיינו יבדוק בחורים ובסדקים אם יש בהם חלילה שמץ עוון או חסר איזה מצוה, ויסור מרע זה ויחיה. ואמרי לה ימשמש במעשיו, היינו המעשים הטובים עצמם לראות האם שלמים הם או נעשו עם פניות והם חסרי חיות והתלהבות.

תענוג בעבודת השי"ת

שלומד כל התורה כולה בראשית התהוותו הוא מקבל בזה שייכות ודביקות ללימוד התורה ואהבתה ונספגת בדמו וברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ובכך יכול הוא בכל מהלך חייו, אף בזמני הקשים, לשוב ולהתעורר ולדבוק בימים הראשונים.

ונראה להוסיף שכפי ששייך הדבר בכל נפש ישראל שמשמים נותנים לו לאדם תענוג בקיום התורה והמצוות כדי שיהיה לו שייכות וקרבה אל הענין ובכך יוכל להשיגו בקלות יותר, כן הוא בזמן בכללות ישראל שבמהלך הדורות, ולכן מצינו שהאבות הק' קיימו את כל התורה כולה למרות שלא נצטוו, כי בכך הם הכינו לנו הדרך להשיג את דרך עבודת השי"ת כראוי, והתענוג שהיה לאבותינו בשמירת התורה והמצוות הוא כעין סליחת דרך להשפיע עלינו את נועם ומתיקות שמירת דרך התורה וקיום המצוות מתוך תענוג ואהבה.

אך ודאי לא רק בתחילת העבודה משפיע השי"ת תענוג לאדם בעבודתו, אלא גם בהמשך דרכו כשרואה השי"ת שהאדם עדיין לא תיקן מדותיו, הוא משפיע עליו התעוררות שהיא בבחינת מתנת חנים לעוררו ולהחיותו שלא ישתקע בתסביכי היצר, ומזמן לזמן מטעימין לו עריבות ומתיקות וחיות גדול בעבודת השי"ת כדי שירגיש מה צפון לו בעוה"ב באם ישקיע ויעמול, כי לפי ההשקעה כך התמורה, אך תענוג זה אינו מתקיים רק אם יתייגע ויעמול להשיגו, כי מידי פעם נותנים לו קצת ונוטלים עד שיזכה לזה מכח מעשיו ותהיה המתיקות בר קיימא בידו ויזכה להתענג על השם.

א. ראה **כתר שם טוב** (ח"א עה"פ ויהי ערב), ובמאור **ושמש** (יתרו ד"ה ויספר משה) כתב בזה"ל: וזהו שאיתא בספר רוקח שאין חזוק בחסידות כתחלתו, ר"ל שבתחלת החסידות מראה לו הקדוש ברוך הוא הארה גדולה אבל אחר כך נסתם ממנו זאת האהרה עד שצריך לבקש אחריה היטב לחזור לחסידות הראשון שהתחיל, וזהו נקרא בכתבים גדלות ראשון, ר"ל שהקדוש ברוך הוא מאיר מעצמותו לבן אדם אלהותו יתברך, ואחר כך בא אדם לקטנות השכל שנסתם ממנו השכל הראשון, ואחר כך צריך התאמצות רב לבא לשכל הקדום ולהשתוקקות שהיה לו בהתחלה, עכ"ל. ויסוד הענין מובא באריכות בכתבי האריז"ל (פע"ח שער חג המצות פ"א ועוד).

כדי שתהיה ההטבה הטבה שלמה, ידע בחכמתו הנשגבה שראוי שיהיו המקבלים אותה מקבלים אותה ביגיע כפם, כי אז יהיו הם בעלי הטוב ההוא, ולא ישאר להם בושת פנים בקבלם הטוב, כמי שמקבל צדקה מאחר. ועל זה אמרו (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג): מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה.]

מה שיש להוסיף בזה, הוא שפעמים למרות כל הקושי וההסתר המזדמן בהמשך הדרך, יכול האדם להעיד על טעם ערב ותענוג בלתי נלאה שהיה מנת חלקו בראשית דרכו על מפתן העבודה, ולכאורה ע"פ האמור יש להבין מהי תכלית ההנאה והתענוג הניתנת משמים למי שנשא ליבו לעבוד את בוראו, ומדוע בראשית הדרך הדבר שונה.

ענין זה הוא אחד מהיסודות המובאים בספרי **הבעש"ט הק'** ותלמידיו, והוא שבתחילה מביאים את האדם לבחינת 'גדלות', היינו שמטעימים אותו בחשיבות התורה והמצוות ומעשים טובים כדי שידע את מתיקות הענין וכדי שיהיה לו דביקות בזו המדריגה ויוכל להשיגה, ולאחר מכן נוטלים ממנו את התענוג הזה ובא לבחינת 'קטנות' כדי שיעבוד ויעמול עד ישיג הענין ביגיע כפיו ויבוא לבחינה הראשונה בכח מעשיו ובכך יזכה לשכר הצפון לצדיקים הנהנים מיגיעם ועמלם בדין, והדבר דומה לאדם הבא לקנות בחנות המציגה מיני מגדים למכירה ומטעימים אותו תחילה בחינם כדי שיהיה להוט אחרי הדבר וכאשר מוצא בו חן מבקשים ממנו שישלם על כך כדי להשיגו בדין.

לאחר הבנת הדברים נראה לומר שמטעם זה תינוק במעי אמו מלמדים אותו כל התורה כולה (נדה ל:), למרות שביציאתו לאויר העולם בא מלאך ומכה על פיו ומשכחו, כי בכח זה

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה פִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וּגו' (יב, ב).

דרכו של האדם החפץ לעבוד את השי"ת ולעשות רצונו אינה סלולה וחסרת מכשולים, פעמים רבות למרות הרצון הטוב שגובר הקושי גובר כנגדו שבעתיים. יהודי חפץ לעשות רצון אביו אך משום מה פעמים התחושה היא כאילו מעשיו אינם רצויים, כי בלאו הכי מדוע דרכו אינה בטוחה, מדוע עליו להיאבק עם יצרו ולהתמודד מול כל הקשיים הנערמים בפניו ומונעים ממנו את הרצון להתקרב.

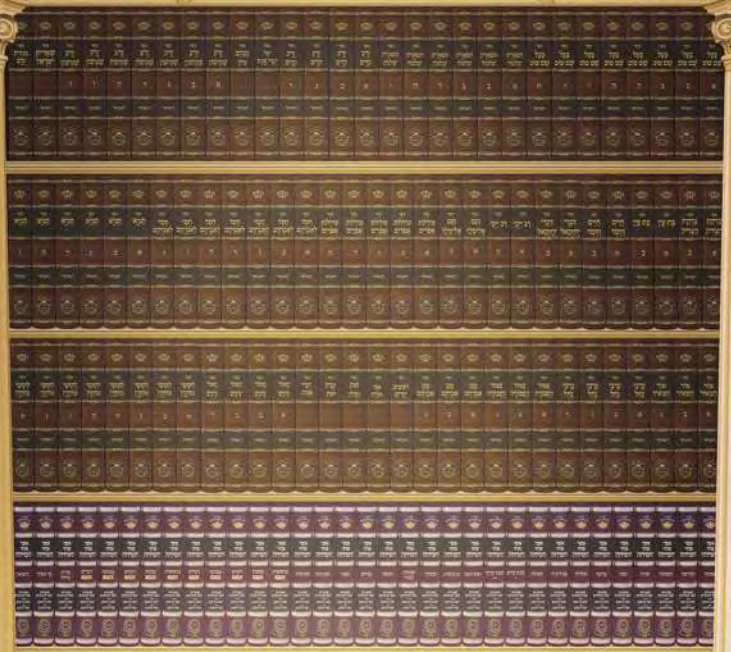
התשובה לדבר ידועה לכל ההוגה בספרים הקדושים בטעם ירידת הנשמה לעוה"ז, כי בכך ניתן להבין את רצון השי"ת בכל קושי והתמודדות. אכן יכל השי"ת שהוא תכלית הטוב לברוא את העולם נטול נסיונות וקשיים ולהבטיח את דרכו של החפץ בעבודתו יתברך, אך באם כך היו הדברים היה השכר המגיע עקב מעשינו הטובים בבחינת 'נהמא דכיסופא' - לחם של בושה, כי לקבל שכר על פעולה שנעשית בקלות אינו שונה מלקבל מתנה שאין בה גמול, וכאותו ענין הניצב בדלת ומבקש: 'הבו לי לאכול אע"פ שאיני כדאי ואיני ראוי...' - ופניו בושים. וע"כ רצון השי"ת הוא שנשיג את שכרינו בכח הזרוע, ובכך שנעמול, נתגבר ונצלח כל קושי והתמודדות נקבל בדין את המגיע לנו, ונזכה לגמול שאין בו בושה וכלימה, כי אכן בדין אנו ראויים לקבל פרי עמלנו.

[יסוד הדברים הוא בספרי קבלה, ראה **מגיד מישרים** (בראשית) מה שהאריך המגיד לבאר להב"י בזה, וראה **בדעת תבונות** לרמח"ל (יח) שכתב בזה"ל: מה שנוכל להשיג בענין זה הוא, כי האל ית"ש הוא תכלית הטוב ודאי. ואמנם מחוק הטוב הוא להטיב, וזה הוא מה שרצה הוא ית"ש - לברוא נבראים כדי שיוכל להטיב להם, כי אם אין מקבל הטוב אין הטבה. ואמנם

דברי יחזקאל
בני יששכר
בת עין
אור לשמים
תפארת שלמה
צדקת הצדיק

אוהב ישראל
עבודת ישראל
מאור ושמש
מנחם ציון
יסוד העבודה
זרע קודש

בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
קדושת לוי
חיים וחסד
יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומזפלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com